

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ

SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE GİTİM SİSTEMİNE ENTEGRASYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yüksek Lisans Tezi

HÜSEYİN ÇAĞLAR HÖBEK

Danışman

Dr. Öğrt. Üyesi Hulusi YILMAZ

Nevşehir

Ocak 2023

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ

SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE GİTİM SİSTEMİNE ENTEGRASYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yüksek Lisans Tezi

HÜSEYİN ÇAĞLAR HÖBEK

Danışman

Dr. Öğrt. Üyesi **Hulusi YILMAZ**

Nevşehir

Ocak 2023

BİLİMSELETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmalardaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

HÜSEYİN ÇAĞLAR HÖBEK

TEZYAZIMKILAVUZUNAUYGUNLUK

“SuriyeliÖğrencilerinTürkEğitimSistemineEntegrasyonunuEtkileyenFaktörler”adlıYüksekLisansTezi,NevşehirHacıBektaşVeliÜniversitesiSosyalBilimlerEnstitüsüLisansüstüTez YazımKılavuzu’nauygunolarakhazırlanmıştır.

TeziHazırlayan

HÜSEYİNÇAĞLARHÖBEK

Danışman

Dr.Öğrt.ÜyesiHULUSİYILMAZ

KABULVEONAY SAYFASI

Dr. Öğrt. Üyesi Hulusi Yılmaz danışmanlığında Hüseyin Çağlar Höbek tarafından hazırlanan“Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunu Etkileyen Faktörler” adlı buçalışma,jürimiztarafındanNevşehirHacıBektaşVeliÜniversitesiSosyalBilimlerEnstitüsü

SosyolojiAnaBilimDalı’ndaYüksekLisansTeziolarakkabuledilmiştir .

...../...../.....

JÜRİ

İMZA

DanışmanDr.Öğrt. ÜyesiHulusiYılmaz

Üye:.....

Üye:.....

ONAY:

Butezinkabulü Enstitü YönetimKurulunun...../...../.....tarihve
..... sa
yılı

Kararıleonaylanmıştır.

...../...../.....

.....

EnstitüMüdürü

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasında Konya'ya yerleşmiş olan Suriyeli mülteci öğrencilerin bu yerleşme sürecinde ve daha sonrasında yaşadıkları sorunların belirlenmesi, bu belirlenen bulgularda toplumsal farklılıkların meydana çıkması ve sonuçlarının incelenmesi istenmiştir.

Tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgililerden desteğini alamayayana, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleleriyle çalışmamın bilimsel temelleri ışığında şekillendiren sayın hocam Dr. Öğretim Üyesi Hulusi Yılmaz'a ve araştırmanın yapıldığı Saraçoğlu Ahmet Haşhaş İlkokulu Müdürü Sayın Oğuzhan Balcı ile araştırma sürecindeki katkılarından dolayı Sınıf Öğretmeni Hatice iek'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

HÜSEYİN AğLAR HÖBEK

Nevşehir 2023

SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE ENTEGRASYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

HÜSEYİN ÇAĞLAR HÖBEK

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı, Sosyoloji Bölümü, Yüksek Lisans, Ocak 2023**

Danışman: Dr. Öğrt. Üyesi Hulusi YILMAZ

ÖZET

İnsanlık var olduğundan beri bazı dönemlerde tüm medeniyetler göç olgusunu yaşamışlardır. Son yıllarda Dünya genelindeki pek çok olumsuz durum; ülkelerin dış ve iç kaynaklı kaosları insanları olumsuz yönde aşırı derecede etkilemiştir. Bu olumsuz etkilerin bir sonucu olarak göç kavramı kaçınılmaz olmuştur.

Anadolu toprakları yüzyıllardır göçmenler ve sığınmacılar için güvenli bir barınak olmuştur. Çoğunluğunu çocuk ve kadınların oluşturduğu milyonlarca insan da 2011 yılında Suriye’de yaşanan, Suriye rejimi tarafından kanlı bir şekilde bastırılmaya çalışılan iç savaştan dolayı komşu ülkelere ve özellikle Türkiye’ye göç etmiştir. Uluslararası hukuk kuralları; insanlık, evrensellik, etik değerler adına Türkiye, Suriyeli sığınmacılar ve göçmenlere barınma, beslenme, sağlık ve eğitim gibi alanlarda hizmet vermektedir.

Çocuklar için iltica sürecinin oldukça zor olduğu söylenebilir. Özellikle kendi ülkelerinden farklı bir çevrede bulunmaları uyum sorununu da beraberinde getirmektedir. Bu uyum sorunlarına sebep olabileceği düşünülen, Suriyeli öğrencilerin dil farklılığı, yaş farklılığı ve maddi olanaklardan kaynaklı faktörler bu araştırmada incelenmiş, bu faktörlerden kaynaklanan sorunlar tespit edilip, çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır.

Bu bağlamda, araştırmanın yapıldığı Konya Karatay Saraçoğlu Ahmet Haşhaş İlkokulu’nda eğitim gören Suriyeli öğrencilerin uyum sorunları tespit edilmesi amaçlanmış, araştırmanın yapıldığı ilkokulda eğitim gören 1. 2. 3. ve 4. sınıfta eğitimine devam eden 15 Suriyeli öğrenci ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sonucunda veriler elde edilmiştir. Görüşmeler esnasında alınan notlar ve ses kayıtları, metin haline getirilmiş ve betimsel analiz tekniği ile incelenmiştir.

Araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler ile yapılan görüşmeler sonucunda, öğrencilerin dil ve yaş farklılığının Türk eğitim sistemine uyum sağlamada önemli bir engel olduğu ancak maddi olanaklarının uyum anlamında büyük bir engel teşkil etmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Öğrenciler, Suriyeli Çocuklar, Eğitim, Göçmen Çocuklar, Okula Uyum, Mülteci, Türkçe öğretimi

ABSTRACT

Institute of Social Sciences Department of Sociology Master's Thesis

The Factors that Complicate the Integration of

Syrian Students to Turkish Education System HÜSEYİN ÇAĞLAR HÖBEK

Since the beginning of humanity, all civilizations have experienced the migration phenomenon in some periods. Recently, many negative world-wide situations and the chaos in countries caused by both internal and external reasons, have affected people in an extremely negative way. As a result of these negative effects, migration phenomenon became inevitable.

Throughout history, Anatolian lands have been a safe haven for immigrants and asylum seekers. Millions of people, mostly women and children, migrated to neighboring countries, primarily to Turkey due to the civil war that started in 2011, which was tried to be ended brutally by the Syrian regime. In the name of international law, humanity, universality, and ethical values; Turkey provides services to Syrian refugees in areas such as accommodation, nutrition, health and education.

In this study, it is aimed to determine the problem of adaptation that may be encountered in education services provided by Turkey to Syrian refugees. The aim of this study is to examine the problems that Syrian students experience in the education system in Turkey. In this context, it was tried to reach out to Syrian students studying in primary school. For this purpose, data were obtained as a result of the semi-structured interview technique conducted with 15 Syrian students studying in the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of Saraçoğlu Ahmet Haşhaş Primary School and Konya Karatay Saraçoğlu Mustafa Çetin Primary School in the Karatay District of Konya. The interviews were written after the notes were taken, then analyzed with the descriptive analysis technique. It can be said that the asylum process for children is quite difficult. Especially, being in a different environment from their own country brings along the problem of adaptation. In this study, the adaptation problems of Syrian children and their suggestions for their solution were evaluated.

Keywords: Syrian Students, Syrian Children, Education, Immigrant Children, Adaptation to School, Refugee, Turkish Teaching

İÇİNDEKİLER

BİLİMSELETİĞEUYGUNLUK.....	ii
TEZYAZIMKILAVUZUNAUYGUNLUK.....	iii
KABULVEONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİBÖLÜM ARAŞTIRMANINMETODOLOJİSİ

1.1.ProblemDurumu.....	5
1.2.AraştırmanınAmacı.....	6
1.3.AraştırmanınÖnemi.....	6
1.4.Varsayımlar(Sayıtlar).....	7
1.5.Sınırlılıklar.....	7
1.6.Tanımlar.....	7

İKİNCİBÖLÜM GÖÇOLGUSUVETÜRKİYENİNSURİYELİGÖÇMENPOLİTİKASI

2.1.Göç.....	10
2.2.DünyaÜzerindekiGöçOlgusunuAçıklayanKuramlarveModeller.....	11
2.2.1.İlkel(Primitive)Göçler.....	12
2.2.2.ZorunluGöçler.....	12
2.2.3.Serbest(Free)Göçler.....	13
2.2.4.Kitlesele(Mass)Göçler.....	13

2.3.Göç Türleri	14
2.3.1.İçveDışGöçler	14
2.3.2.DüzenliveDüzensizGöçler	14
2.3.3.ZorunluveGönüllüGöç	14
2.3.4.SürekliGeçiciGöç	15
2.4.UluslararasıKorumaveMülteciHukuku	16
2.5.SuriyeKriziveGöç	17
2.6.Türkiye'dekiSuriyelilerinMevcutDurumu	17
2.6.1.SuriyelilerinSayısınınTürkiye'dekiİllereGöreDağılımı	20
2.7.UluslararasıÇerçevedeEğitimHakkıveTürkiye'deSuriyeliÇocuklarınEğitimi neİlişkinYasalDayanaklar	21
2.8.MülteciÇocuklarveOkulaUyum	22
2.8.1.Anaokulu, İlkokul, Ortaokul ve Lisede Eğitime Devam Eden Suriyeli ÖğrenciSayısı	23
2.9.SuriyeliVatandaşlaraUygulananEğitimHizmetleri	25

ÜÇÜNCÜBÖLÜM

SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE UYUM SÜRECİNDEKARŞILAŞTIĞISORUNLAR

3.1.DilEngeli	28
3.2.YaşEngeli	31
3.3.MaddiOlanaklardan Kaynaklanan Engeller	31

DÖRDÜNCÜBÖLÜM

YÖNTEM

4.1.AraştırmanınModeli	33
4.2.AraştırmanınÇalışmaGrubu	34
4.3.VeritoplamaAraçve/veyaTeknikleri	35
4.4.VerilerinToplanması	37
4.5.VerilerinÇözümlemesi(VerilerinAnalizi)	38

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

5.1. Suriyeli Öğrencilerde Dil ve Kültür Farklılığı Yansımaları	39
5.2. Suriyeli Öğrencilerin Yaş Farklılığı Yansımaları	41
5.3. Suriyeli Öğrencilerin Maddi Olanaklarının Eğitim Hayatlarına Yansımaları ..	42
SONUÇ VE ÖNERİLER	45
KAYNAKÇA	49
ÖZGEÇMİŞ	53

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. Türkiye’de bulunan Suriyelilerin yaş aralığına göre sayıları.....	17
Tablo 2.2. Bazı şehirlerimizde yaşayan Suriyelilerin nüfus oranı.....	20
Tablo 2.3. Suriyeli öğrencilerin okullaşma oranı ve örgün eğitime devam eden Suriyeli öğrenci sayısı.....	24
Tablo 2.4. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Suriyeli çocuklara sunmakta olduğu eğitim hizmetleri açıklanmıştır.....	26
Tablo 4.1. Araştırmaya katılan çalışma grubundaki bireylerin kodlanarak oluşturulduğu yaş, cinsiyet ve bulunduğu eğitim kademesini gösteren tablo aşağıdaki gibidir:.....	35

KISALTMALAR

AB:AvrupaBirliği

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi

BaşkanlığıBEKAM: BilimEğitimKültürAraştırmalarıMerkezi

BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
(UNHCR)FRIT: Türkiye'dekiMültecilerİçinMaliYardımProgramı

GEM:GeçiciEğitimMerkezi

GİGM: Göç İdaresi Genel MüdürlüğüHRW: International Human Rights
Watch(Uluslararası İnsan Hakları İzleme Örgütü)IOM:UluslararasıGöç Örgütü

MEB: MillîEğitimBakanlığı

ORSAM:OrtadoğuStratejikAraştırmalarMerkezi

PIKTES:Promoting Integration of Syrian Kids
intoTurkishEducationSystemPTT:PostaTelefonTelgrafİşletmeciliği

SETA: Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları VakfıSTK:SivilToplumKuruluğu

TBMM: Türkiye Büyük Millet MeclisiTDK:TürkDilKurumu

TESEV:TürkiyeEkonomikveSosyalEtüdler Vakfı

UNESCO:UnitedNationsEducational,ScientificandCulturalOrganization**UNHCR:**
UnitedNationsHighCommissionerforRefugees

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım

FonuYÖBİS:YabancıÖğrencilerBilgiSistemi

YUKK:YabancılarveUluslararasıKorumaKanunu

GİRİŞ

Bubölümde,araştırmanınproblemdurumu,amaçveönemi,problemcümlesi,sayıtları,sınırlılıklarıve araştırmadayeralankavramlarele alınmıştır.

Bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine doğru gerçekleşen, kitlesel insan hareketliliğiolarak tanımlanan göç, ülkeler ve milletler tarihinin her sahnesinde kısa ya da uzun süreliolarak siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel yönleriyle insanların ve toplumun yapısını değiştirenbir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani göç insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır veülkeler için önemli bir meseledir. Türkiye, Asya ve Avrupa arasında bir geçiş ülkesidir. Genişkara ve deniz sınırına sahiptir. Türkiye'yi, bu coğrafi konumu, tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmasındandolayıçeşitli kültürleribünyesindebarındırması ve ticari olanaklarınedeniylebirçokgöç için rağbetgören bir ülkehalinegetirmiştir.Busebeple Türkiye'nin bulunduğu coğrafyayageçmişten günümüzekitlesel ve münferit göç hareketleri olmuştur. Osmanlı'nın son dönemindetoprak kaybetmesiyle beraber Anadolu topraklarına 20. Yüzyılın başından itibaren göç akımıoluşmuştur. Bu göçler büyük oranda Ortadoğu, Kafkasya ve Rumeli'den gerçekleşmiştir. 1979yılında İran'da meydana gelen ihtilalden sonra Avrupa ve Amerika'ya göç etmek isteyen İranhalkı büyük kitleler halinde Türkiye'ye gelerek bu coğrafyayı göç için bir basamak olarakgörmüşlerdir(Kaya, 2012: 1311-1324). 1989 yılında Bulgaristan'dan yaklaşık 350 bin Türkkökenli göçmen Türkiye'ye sığınmıştır. Buna paralel olarak Iraktan Türkiye'ye sayıları 500bini bulan Kuzey Iraklıların gelişi, sonra eski Yugoslavya'da çıkan iç savaş, Kosova krizi,SovyetSosyalistCumhuriyetlerBirliği'nındağılması,DoğuAvrupaülkelerindeyaşananekonomikvepolitikdeğişiklikler,Türkiye'yidüzensizgöçünönemlibirparçasıhalinegetirmiştir.

Türkiye uluslararasıgöçleriçinkavşaknoktasındayeralır.Bunedenlegöçmenler başka ülkelere gitmek için Türkiye topraklarını basamak olarak kullanabilmektedir. Yani göçmenler

kısa bir süreliğine, başka ülkelere gitmek için barınma amaçlı giriş yapmakta ve sığınmacı konumunda yaşamaktadırlar.

Suriye’de 2010 yılında başlayan iç savaşla birlikte 2011 yılı itibariyle birçok ülkeye doğru yayılan bir göç hareketi oluşmuştur. Bu göç hareketinden en çok etkilenen ülkelerden birisi de Türkiye’dir. Bu durum Türkiye’ye ve diğer göç alan pek çok ülkeye mültecilerle ilgili bir takım sorumluluklar yüklemiştir. Türkiye, Suriyeli sığınmacıların barınma, beslenme ve sağlık hizmetleri gibi temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik çalışmaların yanı sıra eğitim öğretim çağındaki bireylerin kendilerini geliştirebilmeleri için aktivitelerde yürütmektedir (UNICEF, 2013:2388). Geçici koruma altına alınan Suriyelilere Türkiye Cumhuriyeti Devleti misafirperverlik örneği göstermiştir.

2011 yılı itibariyle ülkeye göç etmeye başlayan sığınmacıların ülkelerine geri döneceğini düşünülerek sorunlar karşısında geçici çözümler bulunmaya çalışılmış fakat zamana geçtikçe Suriyelilerin kalıcı olduğu anlaşılması sorunları çözmeye yönelik hukuk ve kurumsal düzenlemeler yapılmıştır. Kasım 2022 verilerine göre Suriye’de çıkan iç savaştan dolayı 3 milyon 577 bin Suriyeli mülteci Türkiye’ye göç etmiştir. Bu göç kitlesinin belirli bir kısmını da küçük yaş grubu çocuklar oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2020 yılı haziran ayında sunduğu verilerine göre hali hazırda bünyesindeki okullarda eğitim göre Suriyeli öğrenci sayısı 338 bin 807’dir. Bu sayı o yaş grubunda bulunan Suriyeli mülteci çocukların yaklaşık %50’sini oluşturmaktadır (www.multeciler.org.tr, 2022). Yani bu sayı kadar Suriyeli öğrenci Türkiye’deki eğitim sistemine katılma potansiyeli taşımaktadır. Bahsedilen diğer Suriyeli çocukların da peyderpey eğitim sistemine tabi olabileceğini düşünürsek, Suriyeli öğrenci sayısı giderek artacak, bu da yapılacak çalışmaların gerekliliğini de bir kat daha artıracaktır.

Suriyeli mülteci çocukların Türkiye’ye göç ettikten sonraki süreçlerini inceleyecek olursak; ilk başta göç eden bu çocukların bazıları hiç eğitim almamışken, bazıları geçici eğitim merkezlerinde hazırlanan programlara tabi olmuştur. Diğer önemli bir kısmı ise Milli Eğitim Bakanlığının sunmuş olduğu örgün eğitim sisteminden faydalanmaktadır. Bu örgün eğitim sisteminden faydalanan Suriyeli öğrencilerin birçoğu bir takım sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

Bu nedenle ilk olarak eğitim politikaları ve toplumsaluyumda eğitimin rolü ve nitelikleri sığınmacıların eğitim hakları, Türkiye'nin sığınmacılarına sağlanmış olduğu eğitim hizmetleri üzerinde tartışılmış ve çalışmalar yapılmıştır. Önce 26 Nisan 2013'te "Yurdumuzda kamp harici konuk olan Suriyeli göçmenlere için önlemler" kapsamında genelge yayımlanmıştır. Yayınlanan genelge demevcut şartlarda yeterligelm ediği için 26 Eylül 2013 tarihinde "Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri" adlı yeni bir genelge yayımlanmıştır. Ama Suriyelilerin eğitim hizmetlerinin sağlanması adına yayımlanan genelgeler yeterli ve kapsayıcı olmamıştır. Bununla birlikte 23 Eylül 2014 tarihinde dahageniş ve kapsayıcı olan "Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri" genelgesi oluşturulmuştur. Buna ek olarak Suriyeli çocukların eğitim esaslarının kapsayıcı olması adına 22 Ekim 2014 tarihinde "Geçici Koruma Yönetmeliği" yayımlanmıştır. Oluşturulan bu yönetmeliğin 28. Maddesi ile mülteci çocukların eğitimi konusunun başlıca esasları belirlenmiş ve kanunlaşmıştır. Öte yandan 2016 yılında "Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PİCTES)" başlatılmış ve hala bu proje devam etmektedir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Birliği ile "Türkiye'deki Mülteciler İçin Mali Yardım Programı" anlaşması (FRIT) imzalamıştır. Bütün bu gelişmelerle beraber 2014 yılında Suriyeli öğrenciler, Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) anadilinde eğitim alma imkânı bulmuşlardır. 2016 yılından itibaren de GEM'ler kapatılmayave buradaki Suriyeli öğrencilerin Türk okullarına geçmesi aşaması başlatılmıştır. Bu geçişte sorun yaşanmaması adına Milli Eğitim Bakanlığına bağlı belirlenen devlet okullarındaki eğitim öğretim ikili veya üçlü öğretim olarak düzenlenmiş, Türk öğrenciler için devam eden öğretim faaliyetlerinin yanına farklı zamanlarda Suriyeli öğrencileri içinde öğretim programları ilave edilmiştir. Suriyeli öğretmenlere de görev verilerek Suriyeli öğrencilerine eğitimlerini daha etkin sürdürmelerini amaçlanmıştır. Daha sonrasında ise Suriyeli öğrenciler direkt olarak örgün eğitime başlamış, Türkiye'deki diğer öğrencilerle aynı sınıflarda, aynı dersleri alarak eğitim öğretim faaliyetlerinden faydalanmaya çalışmışlardır.

Hali hazırda bu şekilde örgün eğitime dahil olan ilkokuldaki Suriyeli öğrencilerin eğitim alırken yaşadıkları uyum sorunlarının tespiti için yapılan bu araştırma beş

bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın ilk bölümde araştırmanın metodolojisi, ikinci bölümde göç olgusu ve Türkiye'nin Suriyeli göçmen politikası, üçüncü bölümde Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyum sürecine karşılaştığı sorunlar, dördüncü bölümde yöntem, son bölümde ise bulgular ve yorum olacak şekilde araştırma sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1.1. Problem Durumu

Türkiye; kitleler halinde Suriye’den mecburi olarak göçüp Anadolu topraklarına gelmek zorunda kalan insanlara ev sahipliği yapmıştır. Bu ev sahipliği Türkiye Cumhuriyeti adına büyük bir sorumluluktur. İnsanların hem temel ihtiyaçlarının, hem sosyal ihtiyaçlarının karşılanması hem de bu insanların toplumla entegre edilmesi konusunda her kurum ve kuruluş görevler düşmektedir. Suriyeli öğrencilere uygulanan eğitim politikasının ve yapılan çalışmaların amaçlarına ulaşıp ulaşmadığını incelemek, eksiklerini tespit edip buna bağlı olarak iyileştirmeye çalışmak gerekmektedir. Öğrencilerin okula uyumunu yükseltmek için risk faktörlerini azaltmak, koruyucu faktörleri ise arttırmak gerekmektedir. Problem durumu; Suriyeli göçmen ve sığınmacı öğrencilerin okula adaptasyonunda karşılaşılabilecekleri sıkıntılar ve zorluklardır ve bundan doğabilecek olumsuz koşullardır. Yapılan bu çalışmada Suriye’den göç etmiş ve Milli Eğitim Bakanlığının bünyesinde eğitim gören ilköğretim öğrencilerinin uyum sorunları üzerinde durulmuştur. “Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine adapte edilmesi için hedeflenen ve uygulanan politikalar ve bu uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlar ve sorunların çözümüne ilişkin öneriler nelerdir?” araştırmanın problem cümlesidir.

Araştırmanın Alt Problem Cümleleri

- * Suriyeli öğrencilerin farklılığı eğitim ortamına uyum sağlamada nedenli önemli bir faktördür?
- * Suriyeli öğrencilerin yaş olarak değil akademik olarak sınıflarına yerleştirilmesine sebep olan sorunlar nelerdir?
- * Suriyeli öğrencilerin ve ailelerinin yaşadığı problemlere eğitimcilerinin ne ölçüde etkilemektedir?
- *

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; İlkokul kademesinde eğitim gören Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştığı sorunlarını tespit etmektir. Bu sorunların en göz önünde olanlarından, dil farklılığı, sınıf ortamındaki diğer öğrencilerle kıyasla oluşan yaş farklılığı ve maddi olanaklardan kaynaklanan sorunların, eğitime uyum sağlamada ne denli önem taşıdığına ilişkin tespiti araştırmanın temel amacıdır. Ele alınan sorunlar Suriyeli öğrencilerin uyum sağlamasını güçleştirebilmekte ve dolayısıyla alınan eğitiminde kalitesini düşürebilmektedir. Bu sebeple yaşanan uyum probleminde dil farklılığı, yaş farklılığı ve maddi olanakların etkilerinin tespiti amaçlanmıştır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Savaş, Dünya tarihinin en acımasız olgusudur. Haritaların yeniden şekillenmesine sebep olan savaşlar milletlerinkaderini belirlemektedir. Savaş esnasında vatanlarında göç hareketlerinin meydana gelmesi kaçınılmazdır. Bugünlerde özellikle çok etkilenen çocuklardır. Suriyeli çocuklar da bu kötü kaderi yaşamışlar ve göçe maruz kalmışlardır. Bununla birlikte, Suriyeli çocuklar ve onların geleceği için hayati önem arz etmektedir. Varolan eğitim sistemine Suriyeli çocukların nasıl dâhil edileceği, bu süreçte karşılaşılabilecek sorunların belirlenmesi, yapılan çalışmaların ve belirlenen hedeflerin amacına nasıl ulaşacağına ilişkin tespit edilmesi büyük bir önem taşımaktadır. Bu mülteci öğrencilerin eğitime dahil olurken okullarına alışma süreçleri, bu süreçte ortaya çıkan olumsuzluklar ve olumsuzluklarının nasıl giderileceğine dair çözüm önerilerine yardımcı olması adına bu araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, bünyesindeki devlet okullarına, Türkiye’de bulunan Suriyeli öğrencileri kaydetmeye başlamış ve onların eğitimlerini burada devam ettirmesine kararı vermiştir. Bu karar Suriyeli öğrencilerin eğitimi adına atılmış en önemli adımlardan bir tanesidir. Çünkü mülteci öğrencilerin eğitimi, okullaşması, adaptasyonu sürecinde meydana gelebilecek sorunları ve çözümleri tespit edip, yerinde ve zamanında bu duruma müdahale etmek Türkiye’nin eğitim anlamında önemli hedefleri ve görevleri arasına girmiştir. Bundan dolayı

bu araştırma Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecinde yer alan idarecisinden hizmetlisine kadar; görevli bütün çalışanlara rehberlik edici bir kılavuz olma potansiyeli taşımaktadır. Ayrıca alandaki varolan noksanlığı kapatması açısından dayararlı olacağı ifade edilebilir.

1.4. Varsayımlar (Sayıtlar)

- Araştırmada yer alacak öğrenciler istekli ve gönüllü olarak araştırmaya katılacaklardır.
- Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerin görüşmelerde kendilerine yöneltilen sorulara, içtenlikle, samimi ve gerçekçi yanıtlar verdiklerini varsayılacaktır.
- Çalışma öncesi öğrencilere bilgilendirilecek sözlü notlar alınacaktır.
- Dil farklılığının bariz problem olacağı düşünülen öğrencilerle yapılacak görüşmelerde tercüman aracılığıyla görüşme gerçekleştirilecektir.
- Araştırma konusundaki literatür taraması ve uzman görüşleri araştırmanın geçerli olması için yeterlidir.
- Araştırmada yer alan sorular ölçme amacına hizmet etmektedir.
- Kullanılan veri toplama aracı geçerli-güvenilirdir ve hesaplamalar 0.95 güven düzeyinde olduğu varsayılmaktadır

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2021-

2022 Eğitim Öğretim yılında, Konya İli, Karatay İlçesi, Saraçoğlu Ahmet Haşhaş İlkokulu'nda okuyan 15 Suriyeli öğrenci ile sınırlı tutulmuştur. Küçük yaş grubu öğrenciler ile çalışılması ve araştırmacı ile çalışma grubunun katılımcıları arasındaki dil farklılığı, araştırmanın sınırlılıklarından biridir. Araştırmacı ve katılımcı arasındaki dil farklılığının giderilmesi adına her iki dili de bilen bir bireyin görüşmelerde bulunması araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

1.6. Tanımlar

Bu bölümde araştırmada geçen kavramlara açıklanmıştır.

Geçici Eğitim Merkezleri: Savaşın dolayı eğitimlerini yarıda bırakarak yurdumuza gelen mülteci öğrencilerin; eğitimlerini kaldıkları yerden sürdürmeleri için eğitim

hizmeti veren anakuruluşlardır(MEB,2014).

GeçiciKoruma:Zorunlugöçilegeridönmemeküzereyaşadığıvatanınıterkeden;mecburiyetten geçici olarak ülkemize gelen ya da başka ülkelere gitmek için sınırlarımızdangeçenmültecilerikorumakiçinyabancılaraverilenhaktır.

Mülteci: Bazı bireyleryaşadığı ülkede inancı, politik fikri, üyesi olduğu toplumsal grup veirkı yüzünden,kötü muameleile karşılaşırveya karşılaşacağını düşünür.Bu sebeplerdendolayı vatandaşı olduğu ülkenin haklarından yararlanmak istemez. Başka devletlerden korumatalepeder.Budurumdakikişileremültecedenir(Özdal,Vardar,2018:10).

1967 yılında 140 tane Dünya devleti ortak bir sözleşme imzalamış; mültecileri vatandaşı olupbaskıvekötümüamelegördüğüyadagörecekleülkeyegöndermemekararıalmışlardır.

MültecilerBirleşmişMilletlerMültecilerYüksekKomiserliği(BMMYK)korumasındanfaydalanırlar(Paydak,2012:5).

Okula Uyum: Çocuğun eğitimi için gittiği okula alışması, okul kültürüne adapte olması; budurumun derslerinde ve arkadaş ilişkisine olumlu etki yaratmasıdır(Kaya ve Akgün, 2016:1311-1324).

Sığınmacı: Birbireyinmülteciolmaadınaresmibelgelerleyaşamakistediğiülkeyebaşvurmasıvebubaşvurununsonucunubeklemesidir.Sığınmacı bireylertaleplerisonuçlanana kadarülkelerine gönderilmezler.

SuriyeliÖğrenci:Suriye'dekisavaşveölümkorkusunedeniyleülkemizesığınan,cangüvenliğisağlananveTürkiye'deMilliEğitimBakanlığına bağlıdevletokullarında eğitimhayatına devamedenöğrencidir.

TürkÖğrenci:TürkiyeCumhuriyeti Devleti kimliğinesahip,Suriyeli öğrencilerleMilliEğitimBakanlığına bağlıdevletokullarındaaynıokuldavesınıftaeğitim görenöğrencidir.

Göç: İnsanların gruplar halinde maddi ve siyasi zorluklarla karşılaşmalarından ve yaşadıkları ülkedeki şartların kötü olmasından dolayı farklı ülkeye ve farklı toraklara yerleşme işidir. Diğer adı muhacerettir.

Göçmen: Maddi, siyasi, sıkıntılı, olumsuz yaşam şartlarından dolayı yaşadığı yerden gönüllü olarak ayrılan kişiler göçmen olarak tanımlanmaktadır (Başak, 2011:18).

Göçmen; maddi, manevi, toplumsal yaşam koşullarını iyileştirmek için farklı bir ülkeye göçeden bireyleri ve aile üyelerini içine alır. Ayrıca sadece, ülkesinden kötü muameleye, baskıya uğrayacağından korktuğu için değil, eğitim görmek ve iş bulmak gibi sebeplerle ayrılan kişiler olarak tanımlanabilir. Yani göçmenler, vatandaş oldukları ülkelerin korumasından faydalanmaya devam ederlerken, daha iyi bir yaşam şartlarına sahip olabilmek için, gönüllü olarak yaşadıkları topraklardan ayrılabirler (Vardar, 2018:26).

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ OLGA SÜREKİL TÜRKİYE NÜSURLUĞU İÇİN GÖÇMEN POLİTİKASI

2.1. Göç

Göç; Toplumların ve bireylerin savaş, coğrafi koşullar, yaşam şartları, ekonomi, siyasi, gibifarklı sebeplerden ötürü, yaşadıkları yerleri bırakmak mecburiyetinde kalarak başka bir yere yerleşme hareketidir. Göç genel olarak ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitmesi, taşınma, hicret, muhaceret olarak tanımlanabilir (TDK, 2019: 113).

Kişilerin yaşamakta oldukları yerlerden, ait olduğu sosyal yapılardan, sahip oldukları maddi olanaklardan ve birikimlerden isteyerek ya da isteği dışında uzaklaşarak yeni yaşam yerleri aramalarının göç olarak tanımlanmıştır (Nakanishi, Sirkeci ve Cabbarlı, 2008: 19).

Castles 'se göre ise göç; doğal afetler, ekonomik etkenler, etnik kökenden kaynaklı nedenler, dini veya siyasi fikirlerden kaynaklı zulümler sebebi ile yaşanan yerden ayrılmak zorunda kalmak veya daha iyi bir yaşam arayışı içerisinde olmaktır (Castles, 2003: 3-13).

Faist'in tanımına göre göç bir siyasal veya toplumsal olgudan diğerine, bir mekândan başka bir mekâna doğru kalıcı veya geçici hareketler olarak tanımlanmış ve göçün sadece mekân değişikliğinden ibaret olmadığını vurgulamıştır (Faist, 2003: 34).

Yalçın'a göre göç, ekonomik, siyasi, çevresel veya kişisel sebeplerle, bir bölgeden başka bir bölgeye yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş veya sürekli yerleşim amacı güden coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yerde değişim hareketidir (Yalçın, 2004: 53).

Birey ve toplumların coğrafi hareketlerinin göç sayılabilmesi için, bu hareketliliğin yerleşmek üzere yapılması gerekmektedir. Tatil, ziyaret, tedavi ve seyahat gibi amaçlarla yapılan değişiklikler göç kapsamında değerlendirilemez. Göç kapsamındaki yer değiştirmelerin kıssamesafeler değil, 'kişi veya toplulukların içinde yaşadığı fiziki ve çoğu kere sosyal çevrelerinde değiştirecek' şekilde gerçekleştirilmesi şarttır (Akkayan, 1979:23).

Göç; bir insanın yaşamının gelecekteki bir bölümünü geçirmek üzere, tamamen veya geçici bir süre için bir yerleşim yerinden (ülke, kent, kasaba, köy) bir başkasına yerleşmek amacıyla yer değiştirmesidir (Mutluer, 2003:27).

Tüm butanım lardan yola çıkılarak göç; bir devletin içinde yer değiştirmek ya da ülkede değiştirmek yani uluslararası bir sınırı geçmek suretiyle; sebebi, süresi, türü, fark etmeksizin insanların yer değiştirdiğ inü f hareketleridir.

2.2. Dünya Üzerindeki Göç Olgusunu Açıklayan Kuramlar ve Modeller

Tarihsel süreç içerisinde göç olgusunun anlaşılması için geliştirilmiş göç kuramları, Türkiye'de de yaşanmış, yaşanmakta olan, gelecekte yaşanabilecek göçlerin nedenlerini ve sonuçlarını anlayıp yorumlayabilmek için son derece önemlidir. Suriyeli öğrencilerin sorunları araştırılırken de Petersen'in göç kuramı ve göç tipleri incelenmiş, bu bağlamda yaşanan entegrasyon problemleri anlaşılmalı ve çözümlenmelidir.

Petersen, göçleri ilkel, zoraki, serbest ve kitlesel olmak üzere dört temel kategoride ele almaktadır (Adıgüzel, 2018:26). İlkel göçler kuraklık, kötü hava şartları gibi fiziksel zorluklardan kaynaklanan doğal çevrenin yarattığı itme etkisiyle oluşan göçlerdir. Zoraki göçler ise sosyal durumun yarattığı baskıyı kırmak amacıyla yapılan göçlerdir. Serbest göçler genellikle bir başka ülke veya kente çalışmak üzere gidilen kitlesel olmayan göç tipidir. Kitlesel göç ise serbest göçün sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bir başka ülkeye serbest göç ile giden göçmenler, göç ettiği yeri başka kişilere anlatarak onlarında oralara gelmesini neden olabilir. Kulaktan kulağa bu anlatım başka bir göç hareketinin başlamasına neden olur.

2.2.1.İlkel(Primitive)Göçler

Petersen, göçebe kitlelerin belli bir dönemlik yer değiştirmelerini bu göç tipi kavramına alır.Bu göçler aşırı kuraklık, olumsuz giden hava koşulları gibi güç yaşam şartlarından dolayı kaynaklanangöçlerdir(Adıgüzel,2018:27).

İlkel göç hareketliliği doğal çevrenin itme gücü ile gerçekleştiğinden nüfus yoğunluğu veyagöç kitlesinin kalabalık oluşu gibi nedenler ve hatta yeni yerleşim yerindeki kaynaklarındazaman içerisinde tükenebileceğinden bu tip göçleri ilkellik olarak görmek elbette ki yanlış olacaktır. Zira günümüzde de çeşitli çevresel felaketlerden veya kaynakların tüketilmesinden kaynaklıgöçlerdevametmektedir.

AyrıcaPetersengöçebetopluluklarındönemlikgerçekleştirdiğigöçleri

debukategoridedeğerlendirilmiştir.Dönemlikgerçekleşen göçlergerek kültürel gerekseekonomikolarakTürkiye’de en sık karşılaştığımız göç şeklidir. Mevsimlik tarım işçilerinin, hayvancılık ile uğraşankonargöçertopluluklarıngerçekleştirdikleri bugöçlerülkemizieğitimsistemini ndeçözmeye gayret ettiği en önemli sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.2.ZorunluGöçler

Petersen,ilkel göç tipindebelirleyicive ayırıcıözellik olarak doğanın yarattığı olumsuzyaşam koşullarını belirtirken zoraki göç diye adlandırılan ikinci göç tipinde de toplumsal baskının yarattığı olumsuz koşulların belirleyici özellik olduğunu söylemektedir. Bu göç tipiikiye ayrılır. Birincisinde kitleler göç ederken kontrol kendilerindedir ama ikincisinde,bukontrol sağlanamamış ve iradesi dışında çıkmıştır. Örneğin Nazi Almanya’sında zorla göçettirilen Yahudilere, ilk başta göçün olumlu ve güzel olduğu söylenmiştir ki bu birinci tiptir,sonra ise zorlama ve şiddet yoluyla insanlığa yakışmayacak yöntemlerle ve koşullarda hayvantaşınanvagonlaratoplamakamplarınagönderilmiştirkibuikincitiptir(Adıgüzel,2018: 27).

Zorlama göç tipi kimi zaman devlet politikası olarak uygulandığını Nazi Almanya’sındanörneklendiren Petersen bu tip göçlerde bireylerin yaşadıkları coğrafyada bir tehdit veya etniktemizlik gibi sebeplerle gerçekleşmiştir. Bizim

tarihimizde de bu tip göçlerin uygulandığı görülmektedir. Osmanlı devleti yeni fetih ettiği coğrafyalarda daha uzun zaman hâkim olabilmek gibi sebeplerle Anadolu'dan insanları göç ettirmiş veya 1915 olaylarında olduğu gibi güvenlik sebebiyle başka coğrafyalar da iskân ettirmiştir. Bu tip göçler genellikle birinci tip göç kategorisindedir. Bu tip göçlerde zorlama olması sebebiyle bireyleri ihtiyaçları göz ardı edilmiştir. Fakat birinci tip zorlama göçlerde göç edilecek olan alan önceden belirlenmiş ve topluluk genellikle bir bütün halinde bir yerden başka yere taşınmıştır.

2.2.3. Serbest (Free) Göçler

Kişilerin tamamen kendi rızaları ve istekleri ile aldıkları göç kararıdır. Çalışmak veya eğitim görmek adına ülke değiştiren insanlar, örnekte şikiler (Adıgüzel, 2018: 27).

Bu göç tipinin örneklerini de yine Türkiye'de sıklıkla görmekteyiz, lakin bu göç tipinde birey göç kararını kendisinin alıyor olması, göç edeceği coğrafyaya kendisi karar veriyor olması gibi nedenlerle gerek yaşayacağı toplumun gerekse eğitim sistemine entegrasyonunun daha kolay olduğunu düşünebiliriz. Bunun yanı sıra birey göç etme kararını verdiğine sebep erdüşünüldüğünde de çok daha farklı sorunlarına yaşanmasına sebep olabilir.

2.2.4. Kitleli (Mass) Göçler

Petersen'e göre; serbest göçlerin kaçınılmaz bir sonucu olarak kitleli göçler ortaya çıkar. Farklı bir ülkeye isteyerek giden göçmenler, buradaki yaşam koşullarını ve toplumsal hayatı bıraktıkları ülkedeki insanlara anlatarak, onları cesaretlendirip ve heveslendirerek birbirine bağlı, diğer toplulukları da etkileyecek bir göç hareketi başlatırlar (Adıgüzel, 2018: 27).

Kitleli göçleri dünyanın her yerinde farklı sebeplerden ötürü görmemiz mümkündür. Bu tür göçlerde önemli olan iletişim hızıdır ki bireyin kendi kültüründen olanlar ile iletişim göçü yönünü ve hızını etkilemektedir. Ayrıca kitleli göçler bölgelere göre insanların ekonomik faaliyetlerine de yön verdiği aşikârdır. İletişimin

güçlendiği günümüzde öncü göçmenler göçettikleri yerlerle ilgili bilgileri sürekli olarak diğer insanlarla paylaşabilmektedir.

Türkiye’de çeşitli Avrupa ülkelerine işçi olarak göç eden insanların yaşadıkları coğrafyadaki alıştıklarını kendi kültürlerinde paylaştıkları ve zamanla onları da yanlarına aldıklarını bilinmektedir. Bu durum Avrupa’nın çeşitli yerlerinde Türk mahallelerinin oluşmasına sebep olmuştur.

2.3.Göç Türleri

Göçün türleri, nedenine, durumuna, yapılış şekline, göre değişiklik göstermektedir. Buna göre göçler:

2.3.1.İç ve Dış Göçler

İç göç; yaşadığı ülkeyi terketmeden, aynı vatantoprakları içerisinde başka bölgeye gerçekleştiren göç hareketidir. Bir nevi taşınmadır.

Dış göç ise bir ülke değiştirmek suretiyle yapılan göçlerdir. Dış göç, bir ülkeden başka bir ülkeye gerçekleşen göçlerdir. Bu tarz göçlerde kat edilen mesafe bir hayli fazladır. Dış göçler yapılırken; gidilecek ülkenin maddi koşulları, iş olanakları, refah seviyesi, toplumun değeryargıları göz önünde bulundurulur (Akıncı, Nergiz ve Gedik, 2015:58-83).

2.3.2.Düzenli ve Düzensiz Göçler

Yasal, kanunlara uygun olarak yapılan ve kısa süreli olan göçlere düzenli göçler denir. Düzensiz göçler ise; yasal prosedürlerin dışına çıkılarak, kanunlara uygun olmayan

evraklar temin etme suretiyle bir yol bulunarak yapılan göçtür. Bu kavram bir nevi illegal yollarla yapılan insan ticaretidir (Yalçın, 2004:32).

2.3.3.Zorunlu ve Gönüllü Göç

Zorunlu göç; zaruretten ortaya çıkar. Çünkü bazen devletlerin yürüttüğü ekonomi politikaları, aldığı kararların gerçekleştirdiği çalışmaların yarattığı zor koşullar ve güvenlik zafiyetleri ülke insanlarını sıkıntıya sürükler. Bu durum gruplar arasındaki

çatışmalara ve iç savaşlardan dolayı ortaya çıkan bu olumsuz koşullardan insanlar, mecbur kaldıkları için göç edebilirler (Günay vd., 2017:26).

Gönüllü göç; insanların daha iyi yaşam şartları, iş imkânları, ekonomik olanaklar, güvenlik, istikrar ve çeşitli sosyal imkânlar elde edebilmek isteği ile kendi iradelerine bağlı bir şekilde yer değiştirmesi olarak tanımlanmıştır (Günay vd., 2017: 27). Gönüllü göç türünde ise insanlar çeşitli sebeplerden dolayı (sosyal, ekonomik, kültürel, ortaya çıkan kaoslar, eğitim vb...) istekleri ve iradeleri doğrultusunda yaşadıkları, ikamet ettikleri yeri bırakıp, başka bir yere gitmektedirler.

2.3.4. Sürekli ve Geçici Göç

Zaman kavramı ve kriteri baz alınarak göç türüdür. Sürekli göç; göçün daimi ve kalıcı olmasıdır. Bir başka ifadeyle insanların siyasi, sosyal, ekonomik ve doğal afet gibi nedenlerle buldukları yerden kalıcı olarak terk etmeleridir (Günay vd., 2017:30).

Geçici göç; insanların buldukları yerden belli bir süreliğine terk etmeleridir. Dinlenme, tatil, arkadaşlarıyla vakit geçirme, tıbbi tedavi, eğitim amaçlarıyla gerçekleştirilen faaliyetler nedeniyle geçici olarak yer değiştirmeleridir. Dolayısıyla işçi göçleri, mevsimlik göçler geçici göç kapsamında değerlendirilmektedir (Günay vd., 2017:32).

Bu tanımları, göç kuram ve yapılarını temel alarak; Suriyeli göçmenler Türkiye'deki eğitim sisteminde göç tiplerinden kaynaklı çeşitli sorunlara sebep olmaktadır. Suriye toprakları ve halkı ile geçmişe dayalı bağlarımızdan ötürü birden fazla göç tipinin gerçekleştiğini, her göç tipinin kendine has zorlukları ve sorunlara sebep olduğunu görebiliriz.

Suriyeli göçmenler ülkemize genel olarak zorla göçtüğü için salıverilmemiş olsalar da ülkemizi niçin terk ettiklerini hareketlilik itibarıyla değerlendirebiliriz. Suriyeli göçmen ailelerin çocuklarının Türk eğitim sistemine uyumda karşılaştıkları sorunların ise göç tiplerinden hangisi ile buldukları yere yerleşmiş

oldukları önemli biretmen olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.4.Uluslararası Koruma ve Mülteci Hukuku

Dünya da ve Türkiye’de son yıllarda bu konusık çabasında ve kamuoyunda gündeme gelme ktedir. Çünkü göç sadece göç eden kitleleri, insanları değil; göç ettikleri ülkeleri ve ülke insanlarını da kültürel, ekonomik, sosyal olarak etkilemektedir. Yaşadıkları topraklardan güvenliğinin olmaması, zor yaşam koşulları, maddi ve manevi baskı ve kötü muamele ile karşı karşıya kalmanın nedeniyle topraklarını terketmemecburiyetinde kalan fertlerin, geldikleri ve yaşadıkları ülkedeme nfaatlerini gözetmek, huzurlu ve güvenli bir ortam sağlamak milletlerarası düzeyde koruma k, ahlak ve kanunla çidan bir zorunluluktur (Ergüven, Özturanlı, 2013: 1007-1062). Bu olgunun temel bir insan hak olarak tanımlanması, 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyanname si ile gerçekleşmiştir (Kaya, Eren, 2015: 18). İnsan Hakları Evrensel Beyanname si’nin 14. maddesinin 1. fıkrasında yer alan “Herkes zulüm karşısında başka ülkelerde sığınma talebinde bulunma ve sığınma olanağında yararlanma hakkına sahiptir.” maddesi bu nedenlerin bir iltica hakkı olduğunu teyit etmiştir (Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1948: 89-115). 1950 yılında II. Dünya Savaşı sonrasında milyonlarca Avrupalı yardım etmek amacıyla Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Ko miserliği (BMMYK) (United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR) kurulmuştur. Mülteci hukuku, 1951 yılında bir sözleşmeyle Avrupa’da kabul edilmiş ancak yeni göçlerin ve mülteci olaylarının olması üzerine 1967 yılında Mültecilerin Hukuki Statüsüne dair bir sözleşme imzalanmıştır. 1951 yılı sözleşmesindeki eksik ve yetersiz olan maddeler 1967 sözleşmesi ile tamamlanmış muhtevası genişletilmiş, zaman ve mekân kısıtlaması iptal edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu sözleşmelere jeopolitik konumu ve mevcut ülkesin sınırlarını koruma endişesi ve kaygısı ile imza atmıştır. Sayı 6458 Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda (YUKK) yer alan maddelere ve kaidelere göre Türkiye’de uluslararası koruma sağlanmaktadır. Bu kanun Resmî Gazete’de 4 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, gerekli tüm şartlara sahip olan, şartlar değiştiğinde verilen bu hakları geçersiz kılabilen hükümleri içerir. Kanunailişkin yöntem ve kaideleri İçişleri Bakanlığının

bünyesindeki Göç İdaresi Genel Müdürlüğü düzenlemektedir. Bütün yetki ve sorumluluk

bukurumaverilmiştir.Kendindenöncekilerdedahildüzenlenenenkapsayıcıveçidolukan undur. Bu kanun ile birlikte mevzuatta, işleyişte, karar almada, uygulamada rahatlama veivme kazanıldığıbelirtilmektedir(Sağiroğlu,2016:12).

2.5.SuriyeKriziveGöç

17 Aralık 2010 tarihinde Tunus'ta "Arap Baharı" adı verilen uyanış,yenilenmehareketibaşlamış ve birçok Arap ülkesine yayılmıştır. Bu hareket 2011 yılında Suriye'ye sışramıştır.Suriye'deki mevcut rejimin ve yönetimin sert, baskıcı ve ölümcül müdahalesi sonucu halk ileyönetim arasında çatışmalar başlamış; bu durum iç savaşa dönüşmüştür. Sivil halk Suriye'deyaşayamaz hale gelmiş, can güvenliğinden endişe ettikleri için de insanlar ülkesini terk etmekturumundakalmıştır.Nisan2011'de252kişilikSuriyeligrubunHatay'ınYayladağı sınırındaki güvenlik bariyerlerini geçerek ülkemize izin almadan girmesi sığınmacı hareketinibaşlatmıştır(TBMM, 2012: 124-135). Yaşanan bu olaydan sonra Türkiye Cumhuriyeti DevletiSuriyeli vatandaşları gelmeleri halinde ülkesine kabul edip misafir edeceklerini belirtmiştir. Bubeyandan sonra Suriye'den çok fazlainsan gruplarhalinde Türkiye'ye sığınmıştır.Türkiye,Afetve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) kontrolünde gelen insanların bakımıçinüst düzeyde çalışmaları yapmışve Türkiye Cumhuriyeti Devleti birkez daha tıpkıgeçmişte olduğu gibi kendine sığınanları yalnız bırakmayarak Dünya'ya büyük bir insanlıkdersivermiştir.

2.6.Türkiye'dekiSuriyelilerinMevcutDurumu

24 Kasım 2022'ye kadar Türkiye'de resmi kayıtlı sığınmacı Suriyeli sayısı 2021 yılınakiyasla92 bin 628 kişi artarak 3 milyon 577 bin 714 kişiye ulaşmıştır. Bu sayının 1 milyon 661bin362'sinikadınlaroluşturmaktadır.Kadınlarınveçocuklarıntoplamsayısındaartış gözlenmektedir(www.mülteciler.com,2022).

Tablo 2.1.Türkiye'de bulunan Suriyelilerin yaş aralığına göre sayıları

Yaş Aralığı	Erkek	Kadın	Toplam
--------------------	--------------	--------------	---------------

0-4	283.066	264.421	547.487
5-9	272.902	257.560	530.462
10-14	214.875	202.004	416.897
15-18	135.846	116.996	252.842
19-24	249.376	192.101	441.879
25-29	209.305	152.903	362208
30-34	154.701	115.601	270.302
35-39	122.858	94.979	217.837
40-44	83.726	71.139	154.865
45-49	57.979	56.591	114.570
50-54	43.694	42.972	86.616
55-59	34.396	34.722	69.118
60-64	22.193	23.235	45.428
65-69	14.465	15.684	30.149
70-74	8.75	9.717	18.468
75-79	4.177	5.116	9.293
80-84	2.247	3.052	5.299
85-89	1.064	1.541	2.605
90+	731	1.078	1.809

Toplam	1.916.352	1.661.362	3.577.714
---------------	------------------	------------------	------------------

(www.multeciler.org.tr,2022)

Göç İdaresinin paylaştığı bu verilere göre;

- Toplam sayının, Suriyeli erkekler %53,6'sını meydana getirmektedir.
- Toplam sayının Suriyeli kadınlar %46,4'ünü meydana getirmektedir.
- Suriyeli kadınlar, Suriyeli erkekler göre sayısı 57 bin 275 kişidir.
- 55 yaş üzeri erkeklerden, 55 yaş üzeri kadınlardan sayıca azdırlar.
- İlkokul çağına gelmiş 10 yaş altı sığınmacı Suriyeli çocukların sayısı 1 milyon 62 bin 964 (%28,9) dir.
- Ülkemize Suriye' dengelen 19-34 yaş arası genç nüfus sayısı yadsınamayacak kadar fazladır. Budurumla göz ardı edilmemelive gerekli önlemler alınmalıdır.

24 Kasım 2022 tarihi itibarıyla geçici barınma merkezlerinde kalan Suriyelilerin sayısı 47 bin 657 kişi olarak açıklandı. Bu sayı geçen ay (20 Ekim 2022) 47 bin 782 kişi, 2022'nin başında, 51 bin 435, 2021'in başında 58 bin 752, 2020'nin başında 63 bin 247 kişi, 2019'un başında 143 bin 558 kişi, 2018'in başında ise 228 bin 251 kişiydi. Suriyelilerin yalnızca %1,3'ü kamplarda yaşıyor (www.multeciler.org.tr, 2022).

2.6.1.Suriyelilerin Sayısının Türkiye'deki illere Göre Dağılımı

24 Kasım 2022 tarihi itibarıyla şehirlerde yaşayan Suriyeli sayısı 3 milyon 530 bin 57 kişi olarak açıklandı. Şehirlerde yaşayan Suriyeli sayısı Ekim 2022'ye göre 44 bin 647 kişi azaldı. Suriyelilerin %98,6'sı şehirlerde yaşıyor. En çok Suriyeli barındıran şehir; 550 bin 707 kişi ile İstanbul. İstanbul'u 463 bin 38 kişi ile Gaziantep, 373 bin 790 kişi ile Şanlıurfa takip ediyor. Suriyelilerin yerli nüfusa oranla en yoğun olduğu şehirse %37,9 ile Kilis. Kilis'te 145 bin 826 Türk Vatandaşı ile kayıtlı bulunmuş 88 bin 996 Suriyeli bulunuyor. Suriyeli yoğunluğunda Kilis'i %17,9 oran ile Gaziantep takip ediyor.

Suriyelilerin en az olduğu şehir 38 kişi ile Tunceli. Tunceli'yi 66 kişi ile Artvin, 71 kişi ile Iğdır takip ediyor. Suriyelilerin Türk nüfusuna oranla yoğunluğunun en az olduğu şehir ise %0,035 oran ile Iğdır. Türkiye'de Suriyelilerin olmadığı bir şehir bulunmuyor (www.multeciler.org.tr, 2022).

Tablo 2.2. Bazı şehirlerimizde yaşayan Suriyelilerin nüfus oranı

SIRA	ŞEHİRLER	SURİYELİ NÜFUSU	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞ TIRMA
1	İstanbul	550.702	%3,7
2	Gaziantep	463.038	%24
3	Şanlıurfa	373.790	%20,3
4	Hatay	358.984	%21
5	Adana	253.636	%11,3
6	Mersin	240.157	%13
7	Bursa	184.706	%6,3

8	İzmir	147.214	%4,3
9	Konya	122.611	%5,3
10	Ankara	97.690	%4,2

(www.multeciler.org.tr,2022)

Tablo2verilerine göre;

- İstanbul,Hatay,Antep,Urfa,Adanaençokmültecibarındıranillerimizdir.
- KonyailindekiSuriyelimülteci sayısı 122.611tir.
- KonyailindekiSuriyelimülteci sayısı;Konyailinüfusunun%5,3'ünüoluşturmaktadır.Buorangüngeçtikçeartmaktadır(www.multeciler.org.tr, 2022).

2.7.UluslararasıÇerçevedeEğitimHakkıveTürkiye'deSuriyeliÇocuklarınEğitimi neİlişkinYasalDayanaklar

Eğitim; Dünyayı şekillendiren hayati önem taşıyan ulvi ve geniş bir kavramdır. Bu nedenle insanlık tarihi eğitileşkenleşmiştir.Göçmenlerin;eğitimeerişimi,eğitimedevalmedebilmeleri sığındıkları ülkeye uyum sağlamaları açısından önemlidir. Dünyaya geldiğandandan itibaren çocuk; çevresi ile iç içedir. Bu iç içelikten ömür boyu süren karşılıklı etkileşimsöz konusudur. İnsanların yaşantıları,sahip oldukları ailesi, ait oldukları toplumsal çevresi,varolanmaddidüzeyi,davranışlarınıetkileyiponlarıdeğiştirip,karakterlerinişekillendirir(Güngör, 2013: 421-434). Bundan yola çıkarak göçmen çocuklarına güvenli vekaleteli bir gelecek sağlamak doğru, planlı, amaçlı bir eğitimle mümkündür. Her çocuğueğitim hizmetlerinden eşitşekildeyararlanması İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26.Maddesigereğinceevrenselveanayasalbirhaktır.

Sınırlarında mülteciyadasıgınmacıbarındırantümülkelerhiçbirayrımgözetmeksizinçocuklarınıyaşamstandartlarıadınahertürlüönlemivedbiri almakmecburiyetindedirler(Çocuk Hakları Sözleşmesi, Madde 22/1). 1995 yılında Türkiye ÇocukHaklarıSözleşmesinekatılmıştır.1982 anayasası ile bir bireyin eğitim –öğretim hakkından mahrum bırakılması, bu hakkınengellenmeye

çalışılması anayasal bir suçtur (Madde 42).

Geçici Koruma Yönetmeliğinin 28. Maddesine göre mülteci yadasiğınmacı ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki mecburi eğitim yaş kapsamında olan çocuklar verilecek ve uygulanacak eğitim politikası; Milli Eğitim Bakanlığının bu madde ile alakalı mevzuatı doğru ve tutarlı olarak açıklanmaktadır (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014:55).

2.8. Mülteci Çocuklar ve Okula Uyum

Canlıların yeni bir ortama geçtiklerinde, varlıklarını sürdürürebilmeleri için, morfolojik ve fizyolojik değişiklikler kazanmasına, adaptasyonuna uyum denir. Göçe geçisteğe bağlı yapılmamış, hatta zorunlu olarak yapılmışsa tüm insanlar için bir psikolojik yıkım ve sarsıntı etkisi yaratır. Bu etki çocuklarda daha da kalıcı izler bırakabilir. Göç sürecinde yaşadığı coğrafyadan, toplumdan, ayrılıp, dili, kültürü, toplum yapısı farklı bir yapı ile karşılaşmak, bu travmayı artırabilir. Yaşanan travmaları hafifletmek için bu kişileri vakit kaybetmeden hem normal hayata döndürmek gerekmektedir. Çocukların ise bir an önce okula devam ettirilmesi, yaşlılarıyla kaynaşım ve iletişim kurması, normalleşme adına okul kavramı çok önemlidir. Bununla birlikte okul çağına gelmiş sığınmacı veya mülteci çocukların şu an buldukları ülkede aslında en önemli sorumlulukları eğitim hizmetlerinden yararlanmak istemek ve eğitim gördükleri okula adaptasyonu için çabalarını göstermek ve destek almaktır.

Uyum; bireyin kendi isteğiyle bulunduğu toplumla, yaşadığı çevreyle pozitif olarak etkileşim içine girmesidir. Bu dönem karışık ve sürekli iletişim içinde olunan, farklı birçok yönü bulunan, hareketli ve aktif bir süreçtir. Akademik adaptasyon ise; eğitim gördüğü okulun şartlarına, belirlenen hedeflere, ders kazanımlarına başarılı bir şekilde ulaşmak için gayret sarf etme sürecidir. Öğrencilerin gayret etmeye istekli oluşu, çalışma için kendilerini hazır hissetmelerini bu adaptasyon için olumlu bir ilişki olarak değerlendirilebilir (Cura, 2015: 333-347).

Uyum perspektifinden, kişi-çevre uyum kavramı; bireyin ihtiyaçları, yetenekleri, ilgileri, değerleri ve hedefleriyle çevrenin kaynakları, talepleri ve sunduğu fırsatlar arasındaki uyum düzeyi olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte, bireysel çevresel özelliklerin uyumu akademik başarı için önemlidir. Bu bir anlamda kaynak-

ihtiyaç değiştokuşudur ve kurumun amaçları ile bireyin amaçları örtüşebildiği ölçüde başarıya ulaşılmış olur(Duru,Balkıs,2015:122-141).

2.8.1.Anaokulu, İlkokul, Ortaokul ve Lisede Eğitime Devam Eden Suriyeli Öğrenci Sayısı

MilliEğitimBakanlığı30Haziran2020tarihliTürkiye CumhuriyetiDevletiMilliEğitimBakanlığıverilerine göre;Okulöncesi35bin553, öğrenci(Buyaş grubundabulunanSuriyeli mülteci çocuklarıyaklaşık%6'sı).İlkokulda338 bin807,(Buyaş grubundabulunan Suriyelimülteci çocukların yaklaşık %50'si).Ortaokulda222bin703(Buyaş grubundabulunan Suriyeli mülteci çocuklarıyaklaşık%40'ı)Lisede 89 bin 518 (Bu yaş grubunda bulunan Suriyeli mülteci gençlerin yaklaşık %30'u). öğrencinin eğitim gördüğünü açıkladı(www.multeciler.org.tr, 2022).

Tablo 2.3. Suriyeli Öğrencilerin Okullaşma Oranı ve Örgün Eğitime Devam Eden Suriyeli Öğrenci Sayısı

Yıllar	Resmi Okul	Resmi Okula Kayıtlı Toplam Öğrenci Oranı	Geçici Eğitim Merkezi	Geçici Eğitim Merkezi Toplam Öğrenci Oranı	Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı	Çağ Nüfusu	Okullaşma Oranı
2014-2015	40.000	% 17,39	190.000	% 82,61	230.000	756.000	% 30
2015-2016	62.357	% 20,03	248.902	% 79,97	311.259	834.842	% 37
2016-2017	201.505	% 40,91	291.039	% 59,09	492.544	833.039	% 59
*2017-2018	387.849	% 63,55	222.429	% 36,45	610.278	976.200	% 62,52

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (Temmuz, 2018)

Yukarıdaki tabloda belirtilen verilere göre,

- 2014-2015 yılında devlet okullarında devam eden Suriyeli öğrenci sayısının 40.000'dir.
- 2017-2018 yılında busayı 387.849 öğrenci olmuştur.
- Devlet okullarında resmi kayıtlı öğrenci oranının 2014-2015 yılında %17,39'dur.
- 2017-2018 yılında resmi kayıtlı öğrenci oranı %63,55'tir.
- 2014-2015 yılında Geçici Eğitim Merkezlerinde eğitime devam eden Suriyeli öğrenci sayısı 190.000 iken 2017-2018 yılında Geçici Eğitim Merkezlerinde eğitime devam eden Suriyeli öğrenci sayısı 222.429'dur.
- Geçici Eğitim Merkezlerinde eğitim alan toplam öğrenci oranının 2014-2015 yılında eğitime devam eden Suriyeli öğrenciler, Geçici Eğitim Merkezlerinde eğitim

alantoplam öğrenci oranının %82,61 oluşturmuştur. 2017-2018 yılında da bu oran yıllar itibariyle %36,45 olmuş, yani oran azalmıştır.

- 2014-2015 yılında Geçici eğitim merkezlerini bırakarak okula giden yani okullaşan öğrenci oranı %30'dur.
- İlerleyen yıllarda bu oran fazlaşmış ve %62,52 olmuştur.

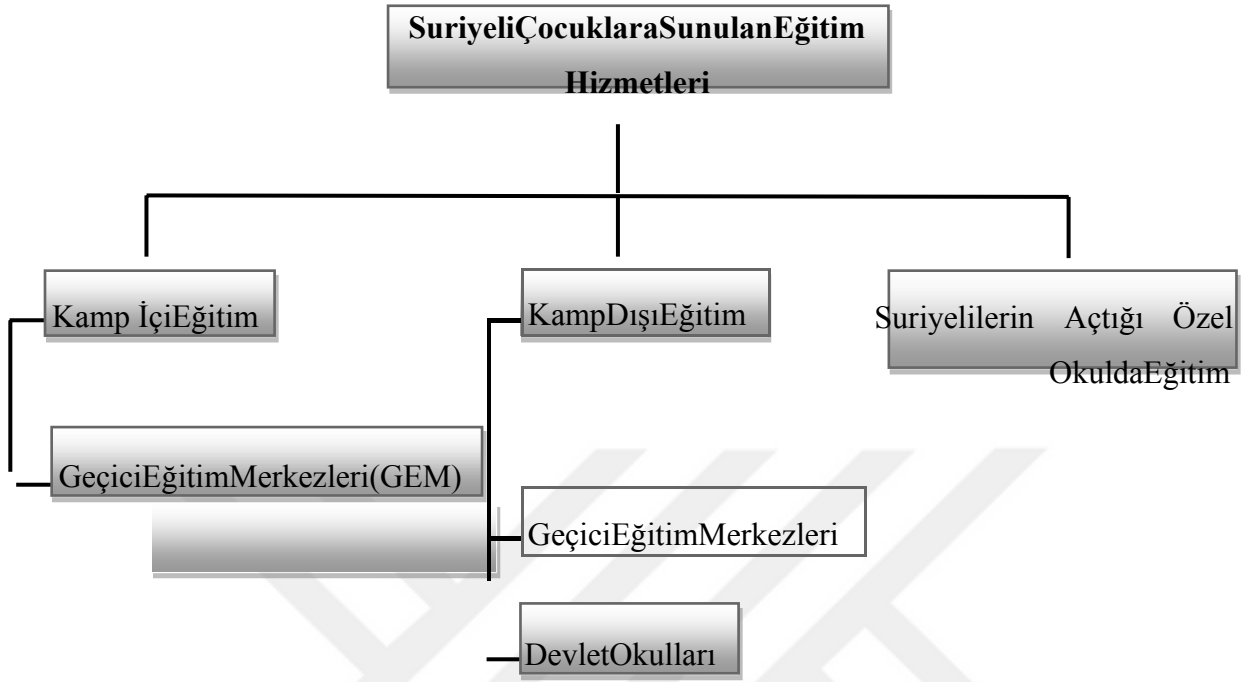
Sonuç olarak doğduğu toprakları çeşitli sebeplerle, şekillerle terk etmek zorunda olan bu çocukların eğitimini üstlenmek, bu sorumluluğu almak okula uyumunu sağlamak insanlık görevimizdir.

2.9. Suriyeli Vatandaşlara Uygulanan Eğitim Hizmetleri

2013'ekadardereci dönemlere düşünülerek arkaplandaki Suriyeli çocukların eğitimi sorunları önemli bir konu olarak görülüp, gerekli ihtimam gösterilmemiştir. Ancak ülkelerinde dönüş süreci uzayan ve ne zaman ülkesine dönecekleri belli olmayan Suriyeliler için; eğitim politikaları geliştirmek zorunlu bir devlet politikası haline gelmiştir. Ayrıca Suriyeli sığınmacıların için Türkçe bilmek; hayatlarını düzenli bir şekilde devam ettirebilmeleri, iş bulabilmeleri, eğitimlerine devam edebilmeleri ve sorunsuz yaşayabilmeleri için önemli bir araçtır. Bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devleti gerekli bütün çabalarını yapmaktadır.

Suriyelilerin eğitimi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı iki farklı metod geliştirmiştir. Bunlardan birincisi Yani Suriyeli çocukları buldukları şehirlerde gittikleri devlet okullarında Türk öğrencilerle bir arada eğitim almışlardır. İkincisi de Suriyeli vatandaşların nüfusunun çok olduğu şehirlerdeki geçici eğitim merkezlerinde, bu öğrenciler için hazırlanan müfredat baz alınarak Suriyeli öğretmenlerle birlikte verileneğitimdir.

Tablo 2.4. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Suriyeli çocuklara sunmakta olduğu eğitim hizmetleri açıklanmıştır.

Tablo4: Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacılara Sunduğu Eğitim Hizmetleri(Emin,2016:115-123).

Bütün bualışmalar göçmenlerin veya sığınmacıların eğitim hizmetlerinin kesintiye uğraması adına yapılmaktadır. Yine bu çalışmalar kapsamında; 6458 sayılı “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılmıştır. (21 sayılı Genelge, MEB, 2014). Bu çalışmalar bünyesinde 425 tane Geçici Eğitim Merkezi (GEM) 21 değişik şehirde açılmıştır (MEB, 2018). 2014 yılında Suriyeli öğrencilerin sadece GEM’lerde değil Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki devlet okullarında kayıtlı olabilmeleri için verilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı, 2015-2019 Stratejik Planı’na ilk defa Suriyeli öğrencilerin ve diğer mülteci çocukların için eğitimi ile alakalı maddeler ilave etmiştir. Bu ilave edilen maddelerde Suriyeli çocukların eğitimi için onların adaptasyonunu ve verimini arttırıcı her türlü desteğin ilgili birimler tarafından sağlanacağı belirtilmiştir (MEB, 2015). 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığı oluşturulmuştur. Bu başkanlık göçmenlerin işlerini daha rahat yapabilmesi amacıyla kurulmuştur.

Sonuç olarak, Türkiye’de Suriyeli çocukların hayata adaptasyonu ve eğitimi için önemli çalışmalar yapılmış, gerekli tedbirler alınmıştır. Lakin bütün alınan önlemlere rağmen Suriyeli ve Türk öğrenciler adına okula uyum sorunları olmuştur. Suriyeli öğrencilerinde vletokullarına alınıp eğitimlerine Türk çocuklarla beraber devam etmeleri oldukça olumlu bir gelişmedir. Ancak bu olumlu gelişmelerin yanında Türkçe’nin kullanımı adına Suriyeli öğrenci ve velilerin yeterli dil becerisini kazanmamış olması, Suriyeli ailelerin Türkiye Cumhuriyeti Devletinin eğitim sistemi ile ilgili hiçbir fikrinin olmaması, okula alınırken çoğunlukla yaş ve gelişim özelliklerine dikkat edilmemesi, mevcut öğretmenlere bu konuda yeterli eğitim verilmemesi, eğitimi yapıtaşı olmazsa olmaz olan öğretmenlerin görüşlerinin alınmaması yine okula uyum sorunlarının ortaya çıkmasının nedenlerindedir. Bu sürecin az hasarla atlatılabilmesi için yapılan çalışmalarında daha ayrıntılı bir şekilde planlanması gerekmektedir.

Suriyeli çocukların uyum sorunları yaşama nedenlerine bakılacak olursa bunlar; dil engelleri, yaş engelleri ve maddi engeller, olarak sıralanabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE UYUM SÜRECİNDE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Suriyeli öğrencilerin Türkiye eğitim sistemine uyum sürecinde karşılaştığı sorunlar oldukça fazladır. Ama yapılan araştırmalar neticesinde; dil sorununun, yaş sorununun ve maddi olanakların önünde uyum sürecini zorlaştıran ana sorunlar olabileceği düşünülmüştür.

3.1. Dil Engeli

Zorlama göç yolu ile ülkemizin çeşitli yerlerinden toplu halde istekleri dışında ikamet eden veya kamplarda yaşamlarını sürdüren göçmenler genel olarak kendileri için oluşturulmuş eğitim bölgelerinde ve kendileri için oluşturulan müfredat çerçevesinde eğitim almaktadır. Bu çocuklar kendileri gibi olan kendi dillerini konuşan çocuklarla yine kendi kültürlerini bilen tanıyan ve o dili konuşan öğretmenler tarafından eğitilmektedir. İlgili yerleşkelerde verilen eğitim genellikle entegrasyon ve uyum temelli olup öğrencinin Türk okullarına geçişleri için birinci basamak olarak düşünülmüştür. Eğitim merkezleri başlangıçta tüm Türkiye’de ihtiyaç duyulan her yerde açılırken son yıllarda sadece sınır şehirlerimizde devam etmektedir (Konya’da bulunan Eğitim merkezi 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibarıyla kapatılmıştır). Bu eğitim şekli kontrolsüz ve yoğun gerçekleşen göçler için uygun bir eğitim metodudur ki eğer bireyler ilk yerleşme zorundaki kaldıkları bölgelerden daha farklı bölgelere zamanla göçmeleri halinde burada aldıkları uyum eğitimleri sayesinde daha kısa sürede topluma entegre olmaktadır.

Göçmen aileler ilk etapta zorla veya istekleri dışında ikamet ettikleri bölgelerden kitlesel göç tipi ile izah edilebileceği gibi ülkemizin farklı bölgelerine kendi istekleri ile göç etmişlerdir. Bu hareketlilik bir bölgeye yerleşen öncü bir ailenin izinden diğer ailelerin ve bireylerin göç etmesi şeklinde cereyan etmiştir. Bu hareketliliğin sonucu olarak

Türkiye’de çeşitli şehirlerde adeta küçük Suriye şehirleri oluşmuştur. Bu durum Türk eğitim sistemi için ise çözülmesi daha zor sorunlara sebep olmaktadır. Bu tür yerleşkelerde ikamet eden göçmenler çocuklarını Türk okullarına göndermek zorunda olsalardı dil ve kültür açısından öğrencileri ikileme bırakmak suretiyle alınan eğitimin kalitesini düşürmektedir. Zira öğrenci okulda ve yaşadığı sosyal çevre de birbirinden farklı dil ve kültür unsurları ile karşı karşıya kalmaktadır. Okulda Türk dili ile gayri ihtiyari sentezlenmiş Türk kültürü içerisinde eğitim gören çocuk okul hayatı dışındaki dil ve kültürün ünitesirialtındaki olmayı devam ettirmektedir. Eğitim dili ile evde veya sosyal çevrede konuşulan dilin farklı olması başlı başına büyük bir problem iken okul dışında farklı sosyal yaşantı öğrencinin ötekileşmesine sebep olmaktadır.

Eğitim dilinin farklı olması bireyin sadece ötekileşmesine sebep olmaz aynı zamanda bireyin en elde edilecek toplumsal katkının da en aza indirilmesine, bireyin topluma sağlayacağı katkının azalmasına sebep olmaktadır. SSCB dağılmadan önceki yıllarında, içinde birden farklı dil ve kültüre sahip topluluklara ev sahipliği yapan bir devlet idi. Bu yıllarda eğitim dili özellikle akademik eğitim dediğimiz üniversite ve yüksek okullarda sadece Rusçanın izleniyor olması her iki toplum açısından da zarar verici olmuştur. Rusya bu süreçte belki binlerce atom mühendisini faydalanamamış ilgili toplumlar ise potansiyel olmasın karşı akademik eğitimden mahrum kalmışlardır.

Temel olarak Suriyeli göçmenlerin Türk eğitim sistemini içinde sorun teşkil ettikleri ana unsur dil farklılığıdır. Suriyeli çocukların eğitim ihtiyacı olduğu kesin bir konudur. Hatta Suriye’den göçeden mülteci veya sığınmacıların geldikleri ve sığındıkları ülkenin dilini bilmemesi asıl ve entemel sorundur (Erdem, 2017: 26-42). Göçmenlerin dil farklılıkları sebebiyle gerçekleşen eğitim sorunları diğer ülkelerinde yıllardır gündeminde olan bir sorundur. 70’li yılların başında Türkiye’den Avrupa ülkelerine göç eden vatandaşlarımızda aynı sorunları yaşamışlardır. Bu göçlerde öncü bir göçmenin izinden gerçekleşmiş olması sebebiyle kitlesel göç tipi olarak değerlendirilebilir. Almanya gibi bazı Avrupa ülkeleri kendi kültürlerine ve eğitim sistemlerine has çözümler bulmuşlardır. İlgili ülkelerde

genellikle yedek öğretmendediğimiz öğretmen programlarını uygulamışlardır. Bu programda göçmen nüfusun yoğunyaşadığı bölgelerde okullar yedek öğretme görevlendirilmektedir. Bu yedek öğretmenler haftalık ders saatinin idarece belirlenmiş bir bölümünde sınıf öğretmeni ile birlikte derse girmektedir. Bu sayede öğrenci algılamakta zorlandığı kültürel bir hadiseyi veya bilgiyi kendinin konuşan ve kendi kültürüne hâkim bireyler sayesinde daha kolay öğrenmektedir. Bu sistemde kullanılan yardımcı personel sorunun ilgili devletler öncülüğünde göçmenlerden veya kitlesel göç yoluyla yerleşmiş fakat eğitimli bireylerden faydalanarak çözümlenmiştir.

Fakat gerçekleşen göç hadisesinin tipinin, sorunları çözme noktasında önemli olduğunu göz ardı edemeyiz. Öyle ki ülkemize gelen Suriyeli göçmenlerin göç tipinin Petersen'in göç tiplerine göre kategorize edilebilmesi, Suriyeli öğrencilerin eğitimdeki yaşadığı sorunların etkisini, hangi sorunun hangi göç tipini ne denli etkilediğini kavrayabilmek açısından önem arz etmektedir.

Dil, göçmen öğrencilerin eğitime uyum sürecini olumlu veya olumsuz doğrudan etkileyen bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Baker, 2001: 87-105). Göç edilen ülkenin dilini öğrenmek için sığınmacıların yapması gereken en önemli unsurdur. Dil engeli yaşayan

Suriyeliler Türk vatandaşları ile etkileşime geçemeyeceğinden dolayı kendi içlerinde yaşayıp, ülke halkı ile iletişim kuramama durumunda kalabilir, kendi kabuklarından sıyrılamaz, sadece birbirleriyle komşuluk yapar ve aynı yerlerde oturup oraları Suriyeli Mahallelere çevirip, orada kendi kültürlerine göre yaşarlarsa; ilerde ülke adına daha büyük sorunlara yol açabilir. İletişim sorunu öğrencilerin, sadece akademik ve ders başarısını olumsuz yönde etkilememekte; aynı zamanda psikolojilerinin ve toplumla uyum sağlamalarını da olumsuz etkilemektedir. Bu yüzden yaşlıların faydalanabileceği birincisini faydalı çocuklar hızla devlet okullarının bünyesine uygun kademelerine kaydedilmektedir (Emin, 2016: 58-62). Çünkü bu yaşta yanierkenden devlet okullarına kayıt olan Suriyeli çocuklar yaşlıları sayesinde oyunla ve onlarla devamlı etkileşimi içinde olarak dil probleminin daha rahat halledilebilmektedirler.

3.2.YaşEngeli

Suriyeli öğrenciler yaşadığı diğer bir problem ise yaş farklılığıdır. Yani eğitim sürecine dâhil olduklarında öğrencilerin kayıt aşamasında hangi sınıf düzeyine kaydedilecekleri bir başkasorunolarakortayaçıkmaktadır.

Öğrencilerinokulauyumlarınıetkileyenönemlietkenlerdenbiriakranilişkileridir.Bunedenle öğrencilerin aynı yaş grubu ile eğitim görmesi kaliteli, sağlıklı akran ilişkilerinininkurulmasıadınamühimdir(Gündüz,Özarlan,2017:212-

230).Yaşbüyükolup,TürkçebilmeSuriyeliöğrenciler,ilkolarakdilöğrenmeleri içinilkokulbirincisınıfakaydedilmekteyadahiçTürkçebilmediğihaldeyaşıgereğidahaüstkademelere,sınıflarayerleştirilmektedir.Herikidurumdadasorunlaryaşanmaktadır.MilliEğitimBakanlığı,Suriyeliöğrencileribünyesindebulunanokullarayerleştirirkenönceliklesınava tabii tutmaktadır.Busınavöğrencilerinakademikseviyesinibelirleyip,hangikademeyeyerleştirilmesi gerektiğini tespit etmek amaçlı yapılmaktadır. Yapılan sınav sonucuna göre yaşolarak 4. sınıfa gitmesi gereken bir öğrenci 1. sınıfa yerleştirilebilmektedir. Sınıf içerisindeoluşan bu yaş farklılığından ötürü birçok uyum problemi ortaya çıkmaktadır ve bu

faktöreğitiminniteliğinihemSuriyeliöğrencilerhemdediğeroğrencileriçinolumsuzolaraketkilemektedir. Çünkü yaş büyük olduğu halde Türkçe bilmediği için ilkokul bir veya ikincisınıfakaydedilenöğrencilereğitimortamındadahaküçükyaşgruplarıilebirlikteolduklarından akranları ile bir arada olamamakta, ders içi ve ders dışı faaliyetlere birliktekatılamamaktadır.Bu durum onların hem kişisel gelişimlerini hem psikolojik durumlarınıhem de adaptasyon sürecini olumsuz etkilemektedir. Öte yandan yaşına uygun

kademeyeyönlendirilenöğrencilerhemTürkçebilmediği içinokulauyumda,akranlarıylailetişimkurmakta, akademik eğitime dâhil olmakta zorlanmaktadır. Bu nedenle onları için verileneğitimin yanısıraayrıca telafieğitimleriverilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

3.3.MaddiOlanaklardan Kaynaklanan Engeller

Çocukların eğitim engellerini aşabilmeleri için önlerinde bulunan diğer bir sorun da ekonomikyanimaddiengellerdir.Çalışmakapsamındaaraştırmayürütülecekokuldayapıl

anönaraştırma sonuçlarından elde edilen bulgulardan hareketle; Suriyeli velilerin sosyal-ekonomik durumlarının iyi olmadığı, çocuklarının kırtasiye, sosyaletkinlik, ders materyali ve kaynakları gibi okul masraflarını karşılamada yetersiz oldukları için sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Göç eden ailelerin maddi yetersizlikleri çocuklarını okul göndermelerinin öndeki bir set oluşturmaktadır. Yoksulluğun Suriyeli çocukların eğitim süreçlerine olumsuz etkisi başka araştırmalarda karşılaşılan bir durumdur. Suriyeli öğrencilerin büyük bir bölümü ekonomik desteğe ihtiyaç duymaktadır. Suriyeli yaşıda habü yük, ortaöğretim seviyesinde olan pek çok çocuk ekonomik yetersizlik nedeniyle aileleri tarafından okuldan alınıp, eğitimi bırakılıp çalıştırılmak zorunda bırakılmaktadır (Taştan, Çelik, 2017: 36-37). Ayrıca çok üzücü olmakla beraber bazı aileler çocuklarını dilendirdikleri toplumca gözlemlenen bir gerçektir. Kız çocukları aileye daha fazla maddi külfet olmaması adına yani “bir boğaz eksilsin” mantığıyla küçük yaşta evlendirilmektedir. Bu da kız çocuklarının eğitimini engellemekte ve eğitim hakkından yoksun bırakmaktadır. Bunun yanı sıra dezavantajlı bölgelerde eğitim gören, akademik ve sosyal-ekonomik bakımdan düşük seviyede Türk öğrencilerle sahip olan okullarda, Suriyeli öğrencilerin gelmesi ile bu dezavantajlılığında arttığı belirtilmiştir. Ayrıca sınıf içinde yerli öğrencilerinde çoğunun sosyal-ekonomik durumlarının düşük seviyede olması, Suriyeliilere yapılan yardımların yerel veliler ve öğrenciler tarafından tepki çekmesine sebep olduğu, çalışmanın önaraştırmasında gözlemlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem ve araştırmanın uygulandığı örneklem gruplarının özellikleri anlatılmaktadır. Araştırmanın yöntemi, ölçme araçları, evreni, örneklem verilerinin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada Nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Nitel araştırma, üzerinde çalışılacak olana konuyu, olayı, olguyu farklı açılardan ve uzun bir zaman dilimine yayarak en ince yönleriyle incelemektir (Saban, 2007: 469-485). Uzun vadede alan bir araştırma sürecidir. Nitel araştırmada, araştırma problemi genelden özele bir disiplin bütünlüğü içerisinde kendi şartları kapsamında, insanların bakış açıları, yorumları ele alınarak yapılır (Altunışık, vd., 2010: 135-143). İnsanların tutumlarını, davranışlarını rakamlarla açıklayamayız. Niçin? sorusu davranışları açıklayan bir sorudur. Kişilerin ve kişilerin oluşturduğu grupların tutum ve davranışlarının "Niçin?" in sorgulamaya, yorumlamaya yönelik araştırmalar niteliksel araştırma denir (Kumar, 2011: 61).

Yapılan araştırmada Suriyeli öğrenciler Türkiye'deki eğitim sisteminde yaşadığı uyumsuzluklarının sebepleri tespit edilmeye çalışılacaktır. Bu problemler tespit edilmeye çalışılırken sorunlarımız kalan bireylerin durumlarının, duygularının, algılarının, tutumlarının, deneyimlerinin derinlemesine incelenip açıklanması, keşfedilmesi ve netleştirilmesi gerekmektedir. Bu yüzden araştırmamız için en uygun araştırma yöntemi nitel araştırma yöntemi olacaktır.

Görüşme tekniğinin butür çalışmalarında uygun olduğu belirtilmiştir. Çünkü bu teknik; soruların önceden hazırlandığı, görüşmecilere soruların aynı sırayı takip edilerek

sorulduğu,cevap verilirken zaman kısıtlamasının olmadığı bir yöntemdir. Görüşme tekniği ile bireylerindüşünceleri,duyguları,davranışlarıvebudavranışlarsonucuortayaçıkan tepkiler,deneyimlerigibigözlenemeyenzamandizinlerindeönbilgiyesahipolabiliriz.Görüşmesirasında görüşmeci olacak kişinin kendisine sorulan sorulara samimi, tarafsız ve rahat birşekilde cevap vermesi için her türlü koşulun sağlanması görüşmeyi veya araştırmayı yapankişinin en asıl vazifesidir (Yıldırım,Şimşek, 2013: 73-82). Yarı yapılandırılmış görüşmetekniğinde, araştırma yapmak için çalışan kişi, bir görüşme planı dâhilinde soracağı sorularıhazırlar.Yalnızöncedenhazırladığıbusorulargörüşmeesnasındabazenanlıkolarakgörüşmeninakışına,durumunayanigidişatagörefarklışekildeseyredebilirveyagöreceesneklikgösterebilir.Budurumdagörüşmeciöncedenhazırladığısorulardaazamideğişiklikler yapabilir veya sorduğu alt sorularla görüşmecinin daha ayrıntılı ve açıklayıcıbilgiler vermesini sağlayabilir. Eğer görüşme esnasında görüşülen kişi; ona sorulan sorularıncevaplarını diğer sorular sorulduğunda o cevabın içinde vermişse; görüşen soracağı sorularıncevabını başkasorudaöğrendiği için sormayabilir(Yıldırım,Şimşek,2013: 83-95).

Buçalışmadagörüşmetekniğiniuygulanırken;öğrencilerledahaiyiiletişimkurabilmeadın aTürkçeyeve Araççaya hâkimolanSuriyekökenli,SaraçoğluAhmetHaşhaşİlkokuluöğrencisiS. M.‘dentercümanlıkyardımınıalmıştır.

4.2.AraştırmanınÇalışmaGrubu

AraştırmanınnevreniniKonyalıKaratayİlçesindeeğitimgörenSuriyeliÖğrencileroluşturmakta, örnekleme ise Konya Karatay Saraçoğlu Ahmet Haşhaş İlkokulu’nda eğitimgören1.2.3.ve 4.Sınıfta eğitime devamedenSuriyeliÖğrencileroluşturmaktadır.

Evreninbüyüklüğünedeniileçalışmagrubuseçkisizolmayanörneklemeöntemialtbasam aklarından amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Seçkisiz olmayan örneklemeöntemi; örnekleme alınacakbirimlerin rastgele belirlendiği yöntemdir.

Amaçlı

örneklemeise,derinlemesinearaştırmayapabilmekamacıylaçalışmanınamacıbağlamında

abilgiaçısındanzengeindurumlarınseçilmesidir.ÇalışmagrubuSaraçoğluAhmetHaşhaşİlkokulu'nda eğitim gören 1. 2. 3. ve 4. Sınıfta eğitime devam eden toplam 15 tane Suriyeliöğrencidenoluşmaktadır.

Tablo 4.1.Araştırmaya katılan çalışma grubundaki bireylerin kodlanarak oluşturulduğu yaş, cinsiyet ve bulunduğu eğitim kademesini gösteren tablo aşağıdaki gibidir:

Katılımcı	Kod	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Kademesi
1	K1	Erkek	12	3
2	K2	Erkek	11	3
3	K3	Erkek	8	1
4	K4	Erkek	12	3
5	K5	Erkek	9	2
6	K6	Erkek	7	1
7	K7	Erkek	11	4
8	K8	Erkek	10	2
9	K9	Erkek	8	1
10	K10	Kız	11	4
11	K11	Kız	11	3
12	K12	Kız	10	2
13	K13	Kız	9	1
14	K14	Kız	11	4
15	K15	Kız	11	3

4.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Araştırmadaki veriler, Konya Karatay Saraçoğlu Ahmet Haşhaş İlkokulu'nda eğitim gören

1.

2. 3. ve 4. Sınıfta eğitime devam eden 15 Suriyeli Öğrenci ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Nitelaraştırmalarda kullanılan yapılandırılmış görüşme tekniğinde, görüşmenin büyük bir kısmı açık ve kapalı sorularla yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama tekniği olarak, Suriyeli öğrencilere sosyal-demografik özellikleri hakkında bilgi toplamak için kişisel sorular sorulmuş, ayrıca öğrencilere eğitim-öğretim ortamı içerisinde yaşadıkları problemlerle ilgili 15 soru sorulmuştur.

Görüşme öncesinde etik, ahlaki değerler ve kurallar gereği araştırmayı yapan kişi tarafından katılımcıya görüşmenin nerede, hangi amaçla kullanılacağı hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca katılımcı olan öğrencilerin velilerinden yazılı olarak izin alınmıştır.

Hazırlanan sorular öğrencilere, yapılan görüşmelerle sorulmuştur. Sorular sorulurken Türkçeyi tam bilmeyen öğrencileri için tercüman kullanılmıştır. Öncesinde randevu alınmıştır. Öğrenci görüşmeleri okul rehberlik servisinde, sakin ve gürültüsüz bir ortamda, görüşme yapılacak kişilerden yazılı izin belgeleri alınarak yapılmıştır. Ses kayıt cihazı ile yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Konu ile ilgili bilgi verilmiştir. Görüşmede elde edilen verilerin başka bir yerde kullanılmayacağı belirtilmiş, güven sağlanmıştır. Sorulan sorular tarafımdan hazırlanmıştır ve soruların kolaylıkla anlaşılır olmasına, çok boyutlu, yanıtlayıcı ve yönlendirici olmaması gibi ilkelere dikkat edilmiştir. Görüşme yapılan kişilerin tamamına sorulara yanı sıra ile sorulmuş ve görüşme sorularına verdikleri cevaplardan bir sınırlama yapılmamıştır. Görüşmelerden notlar alınacak, kayıtlar tutulmuştur. Verilen cevaplara istinaden, subjektif değerlendirme yapılarak anlamlı bir sonuç çıkarılmaya çalışılmıştır. Görüşme yapılan katılımcılara aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Türkiye’de olmaktan, okula gelmekten memnun musun?
2. Sınıfından ve arkadaşlarından memnun musun?
3. Teneffüslerde daha çok hangi arkadaşların oyun oynuyorsun?
4. Başka arkadaşlarla oynamamanın bir nedeni var mı?
5. Kendini okulda yalnız hissettiğin zamanlar oluyor mu?
6. Derslerde kendini başarılı buluyor musun? 7. Öğrenemediğin dersleri öğretmene sorabiliyor musun?
8. Öğretmenin sana ders ve diğer konularda yardımcı olabiliyor mu?
9. Sınıftaki diğer arkadaşlarınla yaş farkın var mı? Var ise bu yaş farkının sendeki olumlu/olumsuz etkileri nelerdir?
10. Kendi yaşlılarıyla okumak ister miydin?
11. Ailende kaç kişi çalışıyor?
12. Ailecek barınma yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekiyor musunuz?

13.Okul ihtiyaçların (defter, kalem, kitap, çanta, forma vb.) ailen tarafından karşılanabiliyor mu?

14.Devlet birimleri tarafından maddi yardım alıyor musunuz?

15.Burada eğitim alırken en çok zorlandığın konu nedir?

4.4.Verilerin Toplanması

Araştırma ya ilişkin Suriyeli renciler rastgele seçilmiştir. Yapılan görüşmelerde, katılım cıların kendilerini rahat hissettikleri, ifade edebilecekleri ve ses kaydı yapılabilecek ortamlarda, kendibelirledikleri zaman içerisinde toplanmıştır. Grüşmesoruları her bir katılımcı rencilere ya aynı sözcüklerle ve aynı anlamı çağrıştıracak tonlamalarla yöneltilmiş Suriyeli rencilere Trkebilmiyorlarsa tercüman aracılığıyla sorular sorulmuştur. rencilere aşağıda belirtilen problem cümlelerine ilişkin cevap alınabilecek sorular sorulmuştur:

Araştırmanın Problem Cümlesi

- “Suriyeli rencilerin Türk Eğitim Sistemine uyum sağlamadaki yaşadığı sorun larnelerdir” ?
- Araştırmanın Alt Problem Cümleleri
- Suriyeli rencilerin dil farklılığı eğitim ortamına uyum sağlamada ne denli önemli bir faktördür?
- Suriyeli rencilerin yaş olarak değil akademik olarak sınıf kademelerine yer
- Suriyeli rencilerin ve ailelerinin yaşadığı maddi problemlere eğitimlerinin elde etkilemektedir?

Yapılan görüşmelerde ses kayıt cihazı ve not alma tekniği birlikte kullanılmıştır.

Daha

sonrasında yapılan kayıtlar çözümlenmiştir. Araştırmanın güvenliğini arttırmak için veriler yorum yapılmadandoğrudan verilmiştir

4.5. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi)

Veri

analizindenitel

araştırmalardakullanılanbetimselanalizyöntemikullanılmıştır. Bu yöntemde katılımcılarile görüşmeden elde edilen verilerilk olarak konulara vebaşlıklaragöreözetlenir,yorumlanırveelde edilenverilerdensebepsonuçilişkileriirdele nir.Ensonunda belirli çıkarımlara ulaşılır(Yıldırım ve Şimşek, 2013: 53). İlk olarak katılımcılarlagörüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde sorulan sorulara verilen cevaplar araştırmacıtarafından okunarak, incelenerek anlamlı bütünler çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada,

ilk etapta yapılan görüşmelerinde özümlenmiştir. Ancak bu özümler çıkarılırken araştırmacının ve görüşmecilerin görüşmeleri sırasında söyledikleri tüm söylemler olduğu gibidüzeltilmeden orijinal haliyle yazıya dökülmüştür. Görüşmelerden ortaya çıkan bulguların anlamlı bir bütün teşkil etmesi, gruplandırılan temaların birbiri ile uyumlu olması

araştırmacıtarafından süreç içerisinde sıkı kontrol edilmiştir. Araştırmacıtarafından temaların yorumlanması ve açıklaması yapılmıştır. Yine elde edilen bulguların, daha önce yapılan çalışmalarla karşılaştırılması yapılmış ve bu araştırmalarla tutarlı olmadurumunabakılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

5.1. Suriyeli Öğrencilerde Dil ve Kültür Farklılığı Yansımaları

Zorunlu olarak yapılan göçlerdeki en bariz sorunlarından biri muhakkak ki dil farklılığından kaynaklanmaktadır. Hem yetişkinler hem de çocuklar için uyum sağlamada göç edilen ülkenin dilinin bilinmemesi uyum sorunlarını beraberinde getirebilmektedir. Öyle ki dil farklılığı bulunan bir çocuğun eğitim sistemine tabii olması da çok kolay olmamaktadır. Akademik anlamda dersleri anlamakta güçlük çekecek yabancı uyruklu bir öğrenci, öğrenme çabası içerisine girdiği zaman bu kez de öğretmeni ile olan dil farklılığı sebebiyle öğrenme de sorunlar yaşayabilecektir. Araştırma katılımcılarımızdan K3 dersleri anlamakta güçlük çektiğini, Türkçe bilmediğinden dolayı öğretmene soru sormadığını ifade etmiştir. Yine katılımcı K10 öğretmene birkaç kez anlamadığı bir konuyu kendi diliyle anlatmaya çalışıp, el işaretleriyle göstermeye çalıştığını ancak öğretmenin kendisini anlamadığını, bu sebeple artık soru sormaktan çekindiğini, çünkü sınıftaki bazı öğrencilerin kendini ifade etmeye çalışırken kendisine güldüklerini söylemiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar genel olarak bu ve benzeri şekilde olduğundan, Suriyeli öğrencilerin akademik anlamda dil farklılığı engelinden bariz şekilde olumsuz anlamda etkilendiği söylenebilir. Diğer bir sonuç da diğer öğrencilerin Suriyeli öğrencilerle alay edip gülmesi, bu öğrencilerde sosyal kaygıya ve özgüven sorunlarına sebep olabileceğini düşündürmektedir.

Okulların ve eğitimin şüphesiz ki bir başka amacı da öğrencilerin sosyal anlamda gelişimini sağlamaktır. Herhangi bir bireyin oryantasyon sürecini etkileyen en önemli faktörlerden biri sosyallik olmaktadır. Burada Suriyeli öğrencilerin sınıftaki ve okuldaki diğer öğrencilerle ne ölçüde iletişim kurdukları da büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda Suriyeli öğrenci katılımcılara yöneltilen sorularda öğrencilerin oyun gruplarına, sınıftaki sosyal etkinliklere katılmada güçlük çektiği görülmüştür. Katılımcılardan K7 diğer çocukların kendisini oyuna almadıklarını bu

yüzden genelde yalnız kaldığını ifade etmiştir. Yine katılımcılardan K11 diğer öğrencilerin kendi bildiği oyunlardan farklı oyun oynadıklarını, dillerini bilmediği için de oyunu öğrenip katılamadığını söylemiştir. Bir başka katılımcı K4 ise teneffüslerde kimsenin kendini çağırmadığı için sınıfta yalnız kaldığını, karşı sınıftaki diğer Suriyeli öğrenci o gün okulda ise onunla vakit geçirmeyi tercih ettiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin bir çoğu benzer cevaplar vermişler, genel olarak sosyallik anlamda diğer öğrencilerle vakit geçiremediklerini, oyunlarına katılmadıklarını, ya yalnız kalmayı yahut varsa sınıfındaki veya başka sınıflardaki Suriyeli çocuklarla oyun oynayıp zaman geçirmeye mecbur kaldıklarını söylemişlerdir. Bu bağlamda Suriyeli öğrencilerin dil farklılığın sosyalleşme olarak büyük bir engel taşıdığı verilen cevaplar doğrultusunda tespit edilmiştir.

Suriyeli öğrencilerin dil farklılığından kaynaklı oluşması muhtemel sorunlar üzerinesord uğumuz sorulardan hareketle, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun dil farklılığı nedeniyle okulabağlanmakta güçlük çektiği görülmüştür.

Akademik anlamda öğrencilerin bir takım sorunlara yaşadığı görülmüştür. Öğretmen ile olandil farklılığı, Arapharfleriyle Latinharflerinbenzememesigibifaktörlerin akademik başarısızlığıylaçığı söylenebilir. Öğrencilerin dil farklılığı sebebiyle kendilerini ifade edemedikleri, öğretmenle sağlıklı iletişim kuramadıkları ve derslere aktif olarak katılmadıkları görülmüştür.

Öğrencilerin dil farklılığı okuliçerisindeki sosyalyaşamlarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Suriyeli öğrencilerin diğer Türk öğrencilerle çok fazla vakit geçirmedikleri, oyunlarına katılmadıkları ve genellikle diğer Suriyeli öğrencilerle zaman geçirme eğilimi içerisinde oldukları farkedilmiştir.

Dil ve kültür farklılığından doğan problemlerin bir diğeri de özgüven eksikliği olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin soracağı bir soruya yahut vereceği bir cevabı diğer öğrenciler tarafından alay konusu olması Suriyeli öğrencilerin içe kapanık bir yapıya bürünmelerine sebep olabileceği görülmüştür.

5.2.SuriyeliÖğrencilerinYaşFarklılığıYansımaları

Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine dahil olurken, uyum anlamında ortaya çıkabilecek bir diğer sorunun da yaş farklılığından kaynaklı olabileceği düşünülmüştür. Öyle ki Suriyeli öğrencilerin kimlikte yazan yaşları ile eğitim aldığı kademe arasından farklılıklar çıkabilmektedir. Öğrencilerin Türkçelerinin iyi olmadığı ve okuma yazma öğrenmeleri gerektiği için, yaş olarak daha üst bir eğitim kademesinde bulunması gereken öğrenciler alt kademelerde eğitim görmektedir. Bu da beraberinde bir takım pedagojik sorunları getirmektedir. Katılımcılardan K4 şu anda 3.sınıfa gittiğini normalde 6. Sınıfa gitmesi gerektiğini ve kendi yaşlarıyla okumayı arzu ettiğini ifade etmiştir. Yine bir başka katılımcı K10 kendi akranları ile okumak istediğini, böylelikle sınıftaki diğer çocuklarla daha rahat zaman geçirebileceğini söylemiştir. Öğrencilerin yaş farklılığının yeni arkadaş edinme, oyunlara katılma, sosyalleşme anlamında büyük bir sorun teşkil ettiği verilen cevaplarda görülmüştür.

Bu durumdan doğan engel, öğrencileri, yalnızca okul içinde aynı dili ve yaşı paylaştığını birkaç kişi ile iletişim kurmaya itmiştir. Bu durumun yansıması ise, K2 kodlu katılımcının; ‘sınıfımda ben gibi büyük yaşta olan bir Suriyeli çocuk daha var, sadece onunla arkadaşlık yapıyorum’ cevabından net bir şekilde anlaşılabilir. Benzer şekilde K4 kodlu katılımcı, sınıfında kendi yaşında çocukların olması durumunda, daha rahat oyun oynayabileceğini, iletişimin bu kadar güç olmayacağını ifade etmiştir.

Katılımcıların geneli kendinden daha küçük yaşta öğrencilerle eğitim almaktan memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir ancak bu durumun istisnası da yok değildir. K1 kodlu katılımcı, diğer çocuklardan yaşça büyük olmaktan rahatsız olmadığını, aksine bu durumdan memnun olduğunu, diğer çocukların ona ‘ağabey’ diye hitap ettiğini, öğretmenin de onu bazı oyunlarda lider olarak sıfatlandırdığını, ona ‘sağ kolum’ diye hitap ettiğini, bu sebeple yaşının büyük olmasının kendisi için bir avantaj olup, mutlu olduğunu ifade etmiştir.

Yaş farklılığından kaynaklanan olası uyum sorunları ile ilgili sorulara verilen

cevapları genel olarak özetleyecek olursak:

Yaptığımız görüşmelere katılan Suriyeli öğrencilerin genel olarak bulunduğu kademeğe göre yaşlarının 2-3 yaş daha büyük olduğu görülmüştür. Verilen cevaplarda da

anlaşılabileceği üzere öğrencilerin bu durumdan hoşnut olmadığı farkedilmiş ve öğrenciler kendi kranlarıyla eğitim aldıkları zamanda hamutlu olacaklarını ifade etmişlerdir. Suriyeli öğrencilerin yaşı ve eğitim aldığı kademe arasındaki farklılıklarını farkadaşlarıyla paylaşılacak yaşantıları sınırlamaktadır. Bu durumdan istisnai olarak ayrışan araştırma katılımcısı olsa da geneli ve eğitimin sosyal boyutunu göz önünde bulundurduğumuz zaman busürecin

Türkiye’de eğitim alan Suriyeli öğrencileri için pedagojik anlamında olumsuz yönde seyrettikleri işi böylelemek mümkündür ve bu durum öğrencinin çok yönlü gelişimine engel olmaktadır.

5.3. Suriyeli Öğrencilerin Maddi Olanaklarının Eğitim Hayatlarına Yansımaları

Yurtlarında çıkan iç savaş sebebiyle ani bir göç hareketine başlayan Suriyeli vatandaşlar için göç ettikleri ülkede karşılaştıkları büyük sorunlardan biri de maddi olanaklardan kaynaklanan problemler olabilmektedir. Öyle ki hem hanelerini hem işlerini geride bırakan bu insanların, barınacak ev ve geçimlerini sağlayacak iş bulmaları zaman alabilmektedir. Türkiye’deki eğitim sistemine tabi olan bu Suriyeli mültecilerin çocukları da maddi olanaklardan kaynaklı sorunlar yaşayabilmektedir. Bu bağlamda araştırma katılımcısı öğrencilerin ailelerinin bir takım maddi olanaklara sahip olup olmadığı, herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı konusu araştırmada irdelenmiştir.

Aile bireylerinin çalışıp çalışmadığı ile ilgili soruya katılımcılardan farklı cevaplar alınmıştır. Aile bireylerinden, K1 kodlu katılımcı üç, K6 kodlu katılımcı bir kişinin iş sahibi olduğunu söylemiş, K13 kodlu katılımcı ise aile bireylerinden hiç kimsenin çalışmadığını ifade etmiştir. K7 kodlu katılımcı ise babasının bir iş sahibi olduğunu ancak kısa bir zaman önce işten çıkartıldığını belirtmiştir. Araştırmadaki katılımcıların verdiği cevaplardan Suriyeli öğrencilerin ailelerinin iş sahibi olma ve çalışma konusunda bir genellemeye varılamamıştır.

Eğitimin önemli bir argümanı da bireyin fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Barınma, ısınma, giyinme ve yiyecek gibi insani gereksinimlerin karşılanması bu hususta önem arz etmektedir. Suriyeli öğrencilerin bu gibi insani ihtiyaçlarını karşılama konusundaki durumlarını tespit edebilmek maksadıyla da katılımcılara bir takım sorular yöneltilmiştir. K1 kodlu katılımcı fizyolojik ihtiyaçlar konusunda sorun yaşamadıklarını, evlerinin sıcak olup babasının marketten yiyecek gereksinimlerini temin ettiğini, K10 ise yiyecek ve giyecek anlamında sorun yaşamadıklarını ancak bir dönem evlerinin soğuk olduğunu, daha sonrasında bu sorunun devlet tarafından gönderilen görevlilerin odun ve kömür yardımı getirmesiyle çözüldüğünü ifade etmiştir.

Ev ve ailenin yaşamak için insani gereksinimleri dışında, öğrencilerin okul ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığını da önemli bir konu olarak düşünülmüştür. Türkiye’de eğitim öğretim için herhangi bir ücret verilme de, öğrencilerin forma, kırtasiye malzemesi, mont, bot gibi ihtiyaçlarının olması kaçınılmazdır. Bu bağlamda öğrencilerin bu gibi ihtiyaçlarının nasıl karşılandığı sorusu irdelediğimiz maddi olanakların eğitime uyumdaki önemi başlığı, değerli bir konu haline gelmiştir. Katılımcılardan K1 eğitim yılının başında bu ihtiyaçlarının babası tarafından alınarak karşılandığını ifade ederken, diğer tüm katılımcılar okul açıldıktan birkaç hafta sonra okul müdürünün kırtasiye malzemelerinin olduğu bir çantayı kendisine hediye ettiğini söylemişlerdir. Ayrıca havaların soğuması ile beraber öğrencilere okul idaresi ve sınıf öğretmenleri tarafından mont ve bot temin edildiği katılımcıların ifadelerinden öğrenilmiştir. Katılımcı K8 abisinin ortaokulda olduğunu ona da aynı gün mont ve bot verildiği görüşme esnasında dile getirmiştir. Katılımcılar devletin okul müdürlüklerine gönderdiği Suriyeli öğrenciler için kırtasiye yardımlarından bahsetmekte ve ihtiyaçlarının bu şekilde karşılandığını ifade etmektedirler.

Eğitim ortamı içerisindeki ihtiyaçlarının genel olarak düzenli bir şekilde karşılandığı görülen Suriyeli öğrencilerin, ailelerinin düzenli bir yardım alıp almadığı konusu da önem arz etmektedir. Bu bağlamda katılımcıların ailelerinin devlet tarafından düzenli bir maaşa bağlanıp bağlanmadığı sorulmuştur. K2, K3, K5, K9, K14, K15 kodlu katılımcılar ailelerinin düzenli olarak devletten yardım aldığını, ayın belli günlerinde bankadan bu maddi yardımı çektiklerini söylemişlerdir. Katılımcı K7 ise maddi

anlamda bir yardım almadıklarını ancak birkaç hafta önce gelen devlet görevlilerinin evlerinin durumuna baktığını, ailesine maaş bağlamak için bu görevlilerinin evlerinin durumunu incelediklerini ifade etmiştir. Diğer katılımcılar ailelerinin düzenli olarak maddi bir yardım alıp almadığını bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcılara maddi olanakların eğitime uyumda bir engel olup olmadığını tespit etmek amacıyla sorduğumuz sorulardan alınan cevaplara istinaden;

Öğrencilerin eğitim alırken ihtiyaç duyduğu okul araç gereçlerinin genellikle okul tarafından temin edildiği görülmüştür. Öğrencilere mont, bot, çanta kitap ve defter gibi yardımların dönem dönem devlet birimleri tarafından karşılandığı söylenebilir. Ayrıca çocuklara okul ihtiyaçları için yapılan yardım ve Suriyeli vatandaşların kendikazandıkları gelirdi dışında, devlet tarafından düzenli olarak bir gelire sahip olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin yaşadığı mahalle itibarıyla diğer öğrencilerle benzer ekonomik şartlara sahip oldukları ve sosyal-ekonomik anlamda kendilerini diğer öğrencilerden yetersiz ya da farklı hissetmedikleri, maddi olanaklardan kaynaklı bir uyum sorunu yaşamadıkları söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, yapılan görüşmelerden, katılımcıların söylemlerinden, araştırma ile ilgili diğer alanyazın taramalarında ortaya çıkarılan verilerin ilişkinin sonuçlarına yer verilmiştir.

‘Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunu Etkileyen Faktörler’ adlı yapıtığımız çalışmada öğrencilerin dil ve kültür farklılığı, bulunduğu eğitim kademesiyle öğrencinin yaşının farklılığı ve maddi olanakların eğitime yansımaları problemleri üzerine yoğunlaşmış ve bu minvalde öğrencilerle sorular sorularak görüşme yapılmıştır.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Öğrencilerin en büyük sorunundil farklılığı olduğu görülmüştür. Bu sorunun öğrencilerde akademik, sosyal, psikolojik bir takım olumsuz etkileri olduğu tespit edilmiştir. Bu olumsuzlukların birbirini etkilediğinden dolayı sorunun yalnızca dil farklılığı olarak değil, birkaç altdaldaincelenmesi gerekliliğinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin dil farklılığı nedeniyle akademik başarısızlığının olması, özgüven sorununu da beraberinde getirmektedir. Zaten kültürel birşokyaşayan öğrenciler okulda da sosyalleşemedikleri için giderek iç kapanan ve sosyalleşen bireyleredönüşmekte oldukları düşünülmektedir. Bu durum karşıda genellikle öğrencilerin Türk öğrencilerle kaynaşma, oyun oynama, birlikte vakit geçirme düşüncelerine uzak olup kendigibi Suriyeli öğrencilerle vakit geçirme, oyun oynama eğiliminde oldukları söylenebilir.

Yapılan görüşme sırasında öğrencilerin samimicevaplar verdikleri görülmüştür. Ancak sorular cevaplanırken yukarıda belirttiğimiz dil farklılığından kaynaklanan problemlerin bir kısmı görüşme sırasında ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin şeffaf oldukları ancak ifadelerinde eksiklikler bulunduğu ve buna bağlı olarak kaygı ve heyecan içerisinde cevaplar verdikleri tarafımda gözlenmiştir.

Suriyeli öğrencilerin diğer bir büyük sorunun da yaş farklılığı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin birçoğunun sınıftaki öğrencilere göre iki üç yaş daha büyük

olduğu ve durumdan çok da memnun olmadıkları görülmüştür. Bir çoğu kendi akranlarıyla eğitim almanın onlar için daha mutlu edeceğini ifade etmiştir. Ancak istisnai durumlarda vardır. Araştırma katılımcılarından bir öğrenciyaptığımız görüşmede yaşının sınıf arkadaşlarına göre üç yaş büyük olduğunu ve bu durumun avantajlarından yararlandığını belirtmiştir. Diğer öğrencilerin ona ağabey demesinin, öğretmen tarafından sorumluluk verilmek üzere onlara sorumluluk verildiğini ve kendinin de değerli hissettiğini ifade etmiştir. Ancak genel olarak öğrencilerin kendi yaşlarıyla okuma isteğinin baskın bir düşünce olduğu söylenebilir.

Suriyeli öğrencilerin bir sorunun da maddi olanaklardan kaynaklanan engeller olabileceği düşünülmüş ve bu bağlamda katılımcılara sorular yöneltilmiştir. Ancak araştırma yapılan okulumuzun bulunduğu çevredeki mevcut yerli veli profilinin de maddi imkânlarının çok yeterli olmadığı göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin eğitime uyum anlamında maddi olanak açısından büyük bir sorun ve noksanlık yaşamadığı görülmüştür. Suriyeli öğrencilerin aile bireylerinden birkaç kişinin çalıştığı aileler olduğu gibi ailesinde hiçbir bireyin çalışmadığı katılımcılar da olduğu tespit edildi. Ancak hemen hepsinin ailesinin devletten maddi yardım aldıkları, öğrencilerin mont, bot kırtasiye malzemesi gibi ihtiyaçlarının da okula gelen yardımlarla karşılandığını cevabı, görüşmeler sonucu öğrenilmiştir. Genel olarak araştırmanın yapıldığı okuldaki Suriyeli öğrencilerin eğitim sürecindeki ihtiyaçlarının bir şekilde karşılandığı görülmüştür.

Türk öğrencilerin Türkiye'ye, okullarına gelen mülteci ve sığınmacı Suriyeli öğrencilere olan tutum ve davranışları, misafirperverlikleri onların okula adaptasyonunu olumlu etkilediğinin sonucuna ulaşılmıştır. Yaşlıları tarafından dışlanmayan, ortama hemen kabul edilen, her şartta her konuda yardımcı olunan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı çevreye, eğitim gördüğü okula adaptasyonunun daha rahat olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilere karşı olumlu tutumlarının da bu öğrencilerin okula uyumlarını kolaylaştırdığı; öğretmenlerin göstereceğı kabullenici ve sevecen bir yaklaşımın Suriyeli öğrenciler tarafından daha arzu edilen bir davranış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zorlama ile bir göç yaşayan ve doğdukları topraklardan mecbur kaldıkları için ayrılmak zorunda olan ve iç savaş, can korkusu, aile bireylerinin veya sevdiklerinin kaybı, yaşadıkları ülkeden ayrılma, bilmedikleri bir ülkeye sığınma, zor şartlarda yaşama, gelecek kaygısı gibi ökyönlü psikolojik sarsıntılara maruz kalan Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları sarsıntılarında okula uyumun zorlaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu aşamada Suriyeli öğrencilere rehberlik hizmeti olarak alanında uzman kişiler tarafından verilecek psiko-sosyal desteğin okula adaptasyonunu kolaylaştıracağı ve psikolojik sarsıntılarının zaman içerisinde aşılmasının mümkün olduğu düşünülmüştür. Yapılan sosyal etkinliklerin Suriyeli öğrencilerin okula uyumunu olumlu yönde etkileyebileceği ve diğer öğrencilerle etkinlikler sayesinde daha iyi kaynaşma sağlanacağı gözlemlenmiştir.

Araştırmacıların sonucuna göre sorunların azaltılmasına yönelik bir takım öneriler sunulmuştur;

Bu araştırmada, sadece Suriyeli öğrencilerle görüşmelere yer verilmiştir. Türk ve Suriyeli veliler, Suriyeli gönüllü eğiticiler araştırma dışında tutulmuştur. Bu araştırmaya velilerin, öğretmenlerin ve diğer yerli öğrencilerin de dâhil edilmesi gerektiği söylenebilir. Bu araştırmanın kapsamlı ele alınıp daha ayrıntılı sonuçlar vermesi adına olumlu sonuçlar ortaya koyabilir. Araştırma ilköğretim kademesindeki Suriyeli öğrencilerine yönelik yapılmıştır. Eğitimin ana sınıfından liseye hatta yükseköğrenime kadar tüm kademelerinin dâhil edilmesi sorunları ve çözüm önerilerinin değerlendirilmesine inceleme adına gereklidir. Suriyeli öğrencilerin okula uyum durumlarını kolaylaştırmak için okula uyum çalışmaları geliştirilebilir. Öğretmenlerin mülteci ve sığınmacı Suriyeli öğrencilere karşı hal ve hareketleri, davranışları onların uyumu adına önem teşkil ettiği için öğretmenlerin kendilerini geliştirme çabası içinde olması ve bu öğretmenlere hizmet içi eğitimler düzenlenmesi önerilebilir. Suriyeli öğrencilerin sınıf ve okul içinde bir arada tutulmasının onların gruplaşmalarını ve öğrenciler tarafından dışlanmalarına neden olduğu söylenebilir. Bu nedenle Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle

kaynaşabilmesi için bu durumlara karşı tedbir alınması gerektiği söylenebilir. Ayrıca yabancı uyruklu öğrencilerin belirli okullarda yoğunlaşmasının önüne geçilerek kadreslerin yakın olantü mokullaradağı tılması sağlanabilir.

Dil probleminden kaynaklı sorunların en az indirgenmesi için Suriyeli öğrenciler diğer sınıflara dağıtılmadan önce bir hazırlık sınıfına alınabilir. İlkokula başlamadan bir yıl yoğun Türkçe konuşma anlama eğitimi verilebilir. Bu eğitimler çocuklara okuma yazma eğitimi vermek yerine konuşma, dinleme ve anlama eğitimleri verilmesi tavsiye edilebilir. Türkçesi yetersiz olduğu için, yaşına göre daha alt sınıfa kaydedilen Suriyeli öğrencilerin yaş probleminden kaynaklı yaşadığı uyum sorunları da alınabilecek bu ve benzer tedbirlerle ortadan kaldırılabilir.

Türk ve Suriyeli ailelere yönelik eğitim seminerleri düzenlenmesinin bir arada öteleştirmeden ve barış içerisinde yaşama adına önemli olabileceği söylenebilir. Ev ziyaretleri Suriyeli öğrenciyi ve ailesini tanımada, yaşam koşullarını görerek empati yapmada ve onun duygularını anlamada hayati önem taşıyabilir. Bu sebeple ev ziyaretleri düzenlenebilir. Okula uyumu kolaylaştırmak için sosyal etkinlikler düzenlenebilir. Bu da tüm öğrencilerin paylaşımlarının artmasının ve kaynaşmasının yolunu açabilir .

Suriyeli ailelerin Türkçe bilmemeleri bu nedenle Türklerle iletişim kuramaları onların kendi içlerinde yaşamalarının sebebidir. Bu sebeple öğrencilerin okul uyumlarını daha kolaylaştıracak düşüncesiyle Suriyeli ailelere yönelik Türkçe kursları ve kültürümüzü tanımalarına dair verilecek olan seminerler düzenlenebilir.

Okullarda bulunan, Suriyeli öğrencilerle ve velileriyle iletişim kuran gönüllü Suriyeli öğretmenler Türk eğitim sistemi hakkında bilgilendirici eğitimler tabii olarak verilebilir. Bu öğretmenlerin iyiseviyede Türkçe konuşabilmelerinin sağlanması tavsiye edilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel Y (2018) Göç Sosyolojisi (Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara). Akkayan T (1979) *Göç ve Değişme* (İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul).
- Akıncı, B., Nergiz A., ve Gedik E (2015) Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi* 1(2):58-83.
- Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E (2010) *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (Sakarya Yayıncılık, Sakarya).
- Baker C, Varma M, Tanaka C (2001) Sticks and Stones: Racism Experienced by Adolescents in New Brunswick. *The Canadian Journal of Nursing Research* 33(3): 87-105. Başak C (2011) *Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasa Dışı Göçmenler* (İç İşleri Bakanlığı Genel Yayın No: 686, Ankara).
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) (2008). *Çocuğun Yüksek Yararının Belirlenmesine Dair BMMYK Klavuz İlkeleri*.
- Castles S (2003) *Towards a Sociology of Forced Migration and Social Transformation*. *Sociology* 31(1):13-3.
- Cin G (2018) Suriyeli öğrencilere eğitim veren sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve psikolojik sağlamlık düzeyi: Adana ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Mersin.
- Cura Ü (2015) Uluslararası öğrencilerin akademik uyumuna kültürleşme stresivesosyal desteğin etkisi. *Eğitim ve Bilim* 2016(41):333-347.
- Duru E, Balkıs M (2015) Birey-çevre uyumu, aidiyet duygusu, akademik doyum ve akademik başarı arasındaki ilişkilere ilişkin analiz. *Ege Eğitim Dergisi* 201516(1):122-141.

Emin M N (2016) *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi* (Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı-SETA, İstanbul).

Emin MN (2016) *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi Temel Eğitim Politikaları* (Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Turkuvaz Yayıncılık, İstanbul).

Ergüven N S, Özturanlı B (2013) Uluslararası mülteci hukuku ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 62(4):1007-1062.

Erdem C (2017) Sınıfta Mülteci Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Öğretimsel Sorunlar ve Çözüme Dair Önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi* 1(1):26-42.

Faist T (2003) *Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar*, çev. Azad Zana Gündoğan. (Bağlam Yayıncılık, İstanbul).

Geçici Koruma Yönetmeliği (2014). *Resmi Gazete*. 29153, 5(55).

Göç İdaresi Başkanlığı (2022). *Türkiye'deki Suriyeli Sayısı*. <http://www.multeciler.org.tr> (Kasım, 2022).

Günay E, Atılğan D ve Serin E (2017) Dünya'da ve Türkiye'de Göç Yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 7(2):37-60.

Gündüz H B, Özarslan N (2017) Farklı yaş kategorilerinde ilkokula başlayan öğrencilerin okul olgunluğu ve öğretmen görüşlerine göre okula uyum problemleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 17(1):212-230.

Güngör M (2013) Risk Altındaki Çocukların Aile Yapıları ve Suça Yönelimleri (Mersin İli Örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 9(2):421-434.

Kaya İ, Eren E Y (2015) *Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki durumu: Arada kalanların hakları ve yükümlülükleri* (SETA, İstanbul).

İhtiyar B (2017) Suriyeli çocuk göçmenlerinin anaakımdaki temsili,

Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Ve Sinema Anabilim Dalı, İstanbul.

Kaya ÖS, Akgün E (2016) Okul öncesi dönemdeki çocukların okul uyum düzeylerinin çeşitli değişkenlere açısından incelenmesi. *İlköğretim Online* 15(4): 1311-1324.

Kultas E (2017) Türkiye'de bulunan eğitim çağındaki Suriyeli mültecilerin eğitimi sorunu (Van ili örneği). *Van Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi* 2022(19):28-55.

MEB (2022). *Yabancılara Yönelik eğitim-öğretim hizmetleri*. <http://mevzuat.meb.gov.tr>(26.10.2022).

MEB (2015). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 stratejik planı*. <https://sgb.meb.gov.tr>(05.11.2022).

MEB (2018). *Geçici Koruma Kapsamı Altındaki Öğrencilerin Eğitim Hizmetleri Kasım 2018*. <https://hbogm.meb.gov.tr>(15.01.2022).

Mutluer M (2003) *Uluslararası Göçler ve Türkiye* (Çantay Kitapevi, İstanbul).

Nakanishi H, Sirkeci İ, Cabbarlı H (2008) *Sorunlu Bölgelerde Göç* (Global Strateji Enstitüsü, Ankara).

Özdal B, Vardar E (2018) *Avrupa Birliği'nin Düzenli Göç Politikasının Türkiye'ye Etkileri*. Düzce, Türkiye, Eylül 2018.

Özdal B (2018) *I. Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi Bildirileri*. Düzce, Türkiye, Eylül 2018.

Paydak

A (2012) Küreselleşme ile Değişen Göç Kavramı: Yasadışı Göç ve Türkiye'de Adana İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Saban A (2007) Lisansüstü Öğrencilerin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları.

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 4(17):469-485.

SağıroğluAZ(2016)*Türkiye’deGeçiciKorumaAltındakiSuriyeliler:TespitlerveÖneriler*

(WALD,DünyaYerelYönetimveDemokrasiAkademisiVakfı, İstanbul).

Seydi A R (2014) Türkiye’nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar.*SDÜFenEdebiyatFakültesiSosyal BilimlerDergisi*2014(31):267-305.

TaştanC,ÇelikZ(2017)*Türkiye’deSuriyeliçocuklarınEğitimi:Güçlüklerveöneriler*

(Eğitim-Bir-SenStratejikAraştırmalarMerkezi,Ankara).

TBMMİnsanHaklarınıİncelemeKomisyonu(2012)*ÜlkemizeSığınanSuriye*

VatandaşlarınınBarındıklarıÇadırkentlerHakkındaİncelemeRaporu(24.Dönem2.YasamaYılı)(TürkiyeBüyükMilletMeclisiYayınları,Ankara).

TDK(2019).*Göç*.<http://www.tdk.gov.tr>(05Ocak2022).

Tezel A (2017) Türkiye’de kamp dışı Suriyeli çocuklar için eğitim sağlanmasında devlet-siviltoplum ilişkisini anlamak. Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal BilimlerEnstitüsü,SosyolojiAna BilimDalı,Ankara.

Unicef(2013).*SuriyeliGençlerKayıpKuşakOlmamakİçinTürkçeÖğreniyor*.

<http://unicef.org.tr>(21Şubat2022).

YalçınC(2004)*GöçSosyolojisi* (AnıYayıncılık,Ankara).

YıldırımA,ŞimşekH(2013)*SosyalBilimlerdeNitelAraştırmaYöntemleri*(SeçkinYayıncılık,Ankara).

